

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

År 5

Maj

1946.

Pris 50 öre

Status

RIKSORGAN FÖR SVERIGES LUNGSJUKA

STOCKHOLM MED OMNEJD

Fråga alltid efter
Gravensteinerprodukter
GRAWENSTEINERFABRIKEN
Grevgatan 14 Tel. 61 23 19 - 62 25 26

Magdas Konditori
Folkungagatan 63 Tel. 43 03 00
REKOMMENDERAS

MONBERG & THORSEN A.-B.
Kungsgatan 60 — STOCKHOLM
BROBYGGNADER
Hamnanläggningar - Grundläggningar, Silo- o. Fabriksbyggnader

Våra konstnärliga **BREVKORT**
finnas i varje bok- och pappershandel.
Beakta vid Edra inköp, att de å adresssidan äro försedda med firmateckningen
Förlag **NORDISK KONST**, Sthlm

Reinholds goda bröd
Birkagatan 28, Sveavägen 45
Götgatan 96, Nytorpgatan 38
Saltsjöbanan, Slussen

**Svenskt Papper
Aktiebolag**
Sveavägen 98, Stockholm

Alla slav av papper för tryckerier.

Specialitet

Tryckpapper för böcker och tidskrifter - Broschyromslag

VARUBELÄNINGEN
K.-E. ELOWSON
Blekingegatan 28 Telefon 43 47 39
Obligationer - Guld - Silver - Smycken
m. m. belånas
FÖRSÄLJNING av förfallna panter

Landets största urval i
RESEFFEKTER o. DAMVÄSKOR
finner Ni hos
VÄSKAN • Kungsgatan 23
Filiale: Norrmalmstorg 1 - Götgat. 23

Vackra **ENRUMSMÖBLER** i ek och björk
Kompletteringsmöbler, Mattor, Sängkläder, Gardiner, Armatur m. m.
CONRAD AHLBERG
7 Bryggaregatan Telefon 23 04 75
BILLIGA PRISER - KREDIT ORDNAS

Elektr. Installatör

CARL A. WESTH
Bollstanäs, tel. Bollstanäs 63

RÄBY HANDEL
Gösta Eriksson
Tel. Håtuna 13. Pa. Bro.
REKOMMENDERAS

DALARÖBAGERIET
(Inneh. E. Schultz)
DALARÖ Telefon 47
Rekommenderar sina förstklassiga tillverkningar

VID BEHOV AV
Lastbilstransporter, alla slag, samt Personbil anlita då
A. W. ANDERSSONS ÅKERI AB
Tel. Hemmestavik 108 - För personbil Hemmestavik 131 och Gustafsbergs Bilstation. Tel. Gustafsberg 39

HUDDINGE EL. INSTALLATIONER
(D. STENQVIST)
El. spisar, kok- och värmeapparater, armatur, dammsugare, el. pumpar. Radio och radioreparationer. Utför kraft- och belysningsinstallationer. Av Huddinge Elverk antagen entreprenör.
Tel. Huddinge 533, ankn. bostaden.

N. SÖDERLINDS EFTR.
(K. Berglund)
Mjolk- & Speceriaffär
Stenborgsvägen 4 Tel. 46 09 93

Karl Einar Fransson
Aukt. elektrisk installatör
INGARÖ Tel. Grisslinge 16

STORSVÄNGENS TOBAKS- & PAPPERSHANDEL
Storsvängen 31 - Tel. 46 03 74

TOBAK - PIPOR - PAPPERSVAROR
— FILM och FRAMKALLNING —

Oscar Sjöbergs
Speceri- & Diversehandel
VARGVIK Tel. Ornö 14

SOLSIDANS HEMBAGERI
F. NILSSON
Värgårdavägen 2
Saltsjöbaden — Telefon 240
REKOMMENDERAS

Akersberga Elektriska Byrå
Inneh. M. Jakobsson. Ansvarig installatör. Telefon Akersberga 61
Installationer o. reparationer. Försäljer Lampor, Armaturer, Värmeapparater, Motorer, Radioapparater, Rep. Damm-sugare o. Elektr. Strykjärn samt Värmeapparater.

JUTELUMP
Säckar och juteväv köpes. Fördämningsmattor, cisterner, sand- och torkgaltar säljas. Koksgrutor, Järnbalkar och Plåt.
A. JÖNSSON & C:o
Timmermansgat. 47 - Stockholm
Tel. 43 03 59, 43 63 83

Medlemskap i statsunderstödd
SJUKKASSA
är en ekonomisk tillgång, som Ni ej kan undvara. Skydda Eder själv och Edra barn genom inträde i ortens erkända sjukkassa
ÖSTRA SVERIGES ERKÄNDA CENTRALSJUKKASSA
Sveavägen 61 — Stockholm
Tel. 23 09 85

BETALD ANNONSPLATS

BORÄS OCH SÖDRA ÄLVSBERGS LÄN

Berners Aktiebolag
BORÄS
Blekning, färgning, appretering och impregnering av bomullsvävnader och bomullsgarn

AXEL HEDLUNDS Måleriäffär
Engelbrektsg. 7 — BORÄS
Telefon 132 42
Infordra kostnadsförslag!

"Kafé Metropol"
Hallbergsgatan 5
Rekommenderas Telefon 103 81

SPÅNGBERGS BRÖD
GOTT BRÖD
Tel. 108 42

Vid behov av fotografering
Kom ihåg
Atelier WALLANDER & WERNLUND
Stora Brogatan 7 Telefon 142 01

A.-B. BORÄS NYA FISKAFFÄR
Lilla Brännerigatan
Dagligen färsk fisk
Hummer, Krabbor, Räkor etc.

Skydda de friska
genom att effektivt
hjälpa de sjuka!

Status

RIKSORGAN FÖR SVERIGES LUNGSJUKA

M A J 1946

Utkommer en
gång i månaden
9:de årgången

Redaktör och ansvarig utgivare:
A. E. GILLBERG

Kocksgatan 15, Stockholm
Tel. 41 39 99 o. 44 40 40 (Växel) Postgiro 95 00 11

Ägare:
DE LUNGSJUKAS RIKSFÖRBUND

Den nådiga tågordningen

De Lungsjukas Riksförbund är en sammanslutning som redan på många håll, såväl statliga, som kommunala och enskilda, fått varma erkännanden för ett gott socialt arbete och som också på alla sätt söker göra skäl för dessa erkännanden, långt ifrån för dessas egen skull utan för att efter bästa förstånd och förmåga arbeta för de lungsjukas sak, sträva efter att åstadkomma förbättrade förhållanden för denna stora grupp olyckliga människor. Som ett led i dessa strävanden bisträcker förbundet — efter sina allt annat än lysande ekonomiska möjligheter — enskilda konvalescenter och föreningar med stipendier för genomgående av utbildning i sådana, lättare yrken som kan passa konvalescenternas, av sjukdomen nedsatta, fysiska förmåga.

Förbundet hjälper också sina föreningar att anordna länsomfattande socialvårdskonferenser, avsedda att sprida kunskap om de lungsjukas förhållanden. Detta i den förvissningen att kunskap om förhållandena — i många fall missförhållandena — ofta nog skall vara tillräckligt för att kommunerna skola göra sitt bästa för att bättra desamma. Resultaten ha också i många fall visat att förbundet härutinnan räknat rätt.

Förbundet arrangerar också årligen en veckolång socialvårdskurs vid Bommersviks förbundshögskola, där lämpliga konvalescenter få en visserligen kortfattad, men dock betydelsefull utbildning i alla hithörande ämnen för att de sedan var på sin ort skola kunna vara sina sjuka kamrater till tjänst med sina kunskaper, helt enkelt bli ett slags socialkuratorer i smått. Det har nu varit förbundets avsikt att innevarande år utvidga denna kurs till dubbla tiden och där samla de bästa av de förutvarande eleverna till en fortsatt utbildning, för att dessa skola bli än bättre i stånd att utföra sin gagnarika gärning.

Men allt här uppräknat kostar pengar och förbundets ekonomiska resurser äro som redan nämnts starkt begränsade. Ett par riksdagsmän, som känna till förhållandena, motionerade därför i riksdagen om ett anslag på 10,000 kronor till De Lungsjukas Riksförbunds studieverksamhet och motiverade sitt yrkande både noga och väl. Det utskott som hade att yttra sig över motionen uttalade sig också för dennas syfte *men* var icke berett att på *i enskilda motioner framställa yrkanden tillstyrka anslag* utan ansåg att frågan först borde prövas av Kungl. Maj:t och yrkade därför avslag.

Det var icke så att man vänt sig till fel forum, nej då, men den nådiga tågordningen hade förbisett och därför måste utskottet yrka avslag. Den riksdagsman som talade för utskottet yttrade också, att anslagskravet borde framställts i annan ordning och ansåg att frågan kunde komma upp till nästa år. Underförstått alltså: kom igen med ansökan i nådig ordning så kanske utskottet kan tillstyrka densamma. Att den lagstiftande församlingen följde utskottets linje är kanske bara naturligt men nog förefaller det lekmannen underligt att icke ett anslagsyrkande byggt på enskilda motionärers *på välgrundade sakskäl* — i detta fall erkända av utskottet — *gjorda framställning* skall kunna beviljas, bara för att yrkandet icke följt den utstakade vägen.

Nu är det gott och väl att förbundet fått en faktisk uppmaning att komma igen med anslagsfrågan till nästa år och säkert är att förbundet kommer att göra sitt bästa för att söka utnyttja den möjligheten, men under tiden hopar sig svårigheterna. Den utvidgade Bommersviks-kursen, som man med stora förväntningar sett fram mot som ett mycket gott led i arbetet, bör dock icke skrinläggas. Våra ansträngningar att likväl föra saken i hamn skola fördubblas, de äro gunås icke beroende av någon nådig tågordning.

A. E. G.

Riksdagen avskog motionen om Riksförbundets 10.000

Utskottet uttalade sig för motionens syfte men ansåg att frågan borde prövas av Kungl. Maj:t

Den av hrr Jonsson i Järvsand och Adolfsson, Stockholm, framförda motionen om ett anslag av 10 000 kr. till De Lungsjukas Riksförbunds studieverksamhet behandlades av riksdagen den 3 april men bifölls icke. Utskottet hade uttalat sig för motionens syfte men ansåg att frågan, innan anslag beviljades, borde prövas av Kungl. Maj:t.

Denna ordning kritiserades av ene motionären, hr Gunnar Adolfsson, som försvarade motionen och bl. a. yttrade: Förslaget om anslag grundar sig på ett mycket starkt behov. Utskottet trycker särskilt på frågan om de individuella studierna och det är i och för sig riktigt, men vi syftade med vår motion även på den upplysningsverksamhet, som har mera allmän betydelse.

Vad de individuella studierna beträffar, är det annars så att de lungsjuka som regel äro mycket fattiga och icke ha råd att kosta på sig studier. Det existerar nämligen fortfarande här i landet inte något, som verkligen skulle kunna kallas eftervård för de lungsjuka. När dessa lämna sanatorierna kastas de ut i en mycket otrygg tillvaro, där ingen verklig eller effektiv hjälp ges. Dessa konvalescenter måste ofta om möjligt söka förkovra sig i ett nytt och lättare yrke, varför det är nödvändigt att de bedriva vissa praktiska studier — exempelvis i stenografi, maskinskrivning eller dylikt. Förbundet främjar också dylika studier, men dess ekonomiska resurser äro mycket begränsade.

Jag vill också peka på en förbundsverksamhet av mera allmän betydelse. Därvid tänker jag närmast på förbundets länskonferenser i sociala och socialmedicinska frågor, vilka hittills genomförts till ett antal av tretton, samt de stora socialvårdskurserna på Bommersvik, vardera på en vecka, som hållits tre år å rad

och där avsikten varit att utbilda ett slags sociala kuratorer, som ute i landet kunna hjälpa sina lungsjuka kamrater.

Det skulle vara mycket naturligt om staten med ett sådant bidrag som vi föreslagit hjälpte De Lungsjukas Riksförbund att finansiera denna betydelsefulla verksamhet. Utbildning av sociala kuratorer sker f. ö. på förbundets och föreningarnas bekostnad även på annat sätt — t. ex. genom stipendier för studier vid socialpolitiska institutet.

Att denna oegennyttiga verksamhet från förbundets sida har stor betydelse förstår också utskottet, som uttalat sig för motionens syfte. Utskottet säger emellertid, att det inte är berett att på i enskilda motioner framställda yrkanden tillstyrka ett anslag. Jag anser emellertid att riksdagen utan vidare bör kunna besluta i denna angelägenhet. Varför kan inte anslag beviljas på grundval av enskilda motionärers yrkanden i de fall då motionärerna framlagt bärande sakskaäl? Att dylika föreligger i vår motion har utskottet erkänt.

Herr Svensson i Grönvik, som talade för utskottet, menade att anslagskravet borde framställas i annan ordning och ansåg att frågan kunde komma upp till nästa år.

Och utskottets avslagsyrkande bifölls.

Majbrasa

*Brasa som flappar mot vårens sky,
eld som värmer och renar
den som har kämpat i vinter och nöd
och funnit, istället för kärlek och bröd
blott hat och törne och stenar.*

*Vårdkas som flappar, är natten förbi?
Du varslar så ljusa drömmar.
Nu blommar en lilja, nu kvittrar en sparv,
vi går att förvalta vårt sommararv
där solguld så ljuvligen strömmar.*

Emil Hamtén

En päls

kan Ni köpa redan nu!

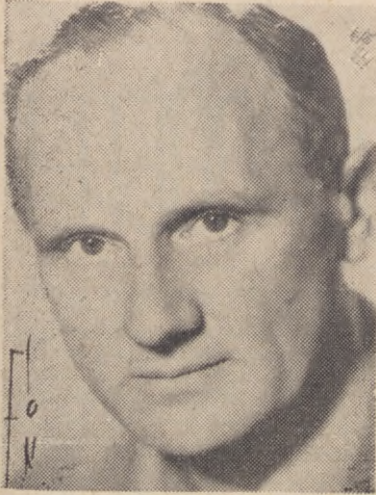
Skriv eller ring till

SUNDELINS

DOMSJÖVERKEN

Tel. Örnsköldsvik 5202, 5252

På två mansåldrar bör tbc:n kunna utrotas

Centralspensärläkare
Thure Winton, Växjö.

Läkarord vid socialvårdskonferensen i Växjö, som fick en storartad anslutning.

Landssekreterare
E. Gunnar Hellström.

Kronobergs läns Konvalescentförening anordnade söndagen den 7 april en synnerligen lyckad socialvårdskonferens i Växjö, där stadshotellets festsal var så gott som fullsatt. Bland dem som hörsammat inbjudan märktes representanter för länets fattigvårdsstyrelser, pensions- och hälsovårdsnämnderna, distriktssköterskorna, stads-, kommunal- och municipalfullmäktige, stads- och provinsialläkarna, landstinget, länsarbetsnämnden och länsstyrelsen, fackliga organisationer och arbetsgivare samt andra intresserade.

Sedan konvalescentföreningens ordf., Gustaf Björkander, hälsat de närvarande välkomna och uttalat sin tillfredsställelse över den stora avslutningen intog riksdagsman Gustaf Rosander platsen som konferensens ordförande. Hälsningsanförandet hölls därefter av landssekreteraren E. Gunnar Hellström, vilken förklarade syftemålet med konferensen och berörde vikten av ordentlig eftervård och omskolning för att de partiellt arbetsföra — icke minst de lungsjuka — skulle kunna beredas tillfälle till för dem lämpat arbete.

Tuberkulosen och dess bekämpande.

Centralspensärläkaren Thure Winton höll därefter konferensens första föredrag. I sitt synnerligen intressanta anförande började doktor Winton med en historik över tuberkulosens förekomst och spridning genom tiderna. Här fick auditoriet bl. a. veta att tuberkulosen varit känd sedan flera tusen år tillbaka och att i gamla tider de lungsjuka rekommenderades ridning och andra kroppsövelser just för att man trodde tuberkulosen vara en överklassjukdom, främst försakad av vällevnad. Först senare kom man underfund med dess art av bestämd infektionssjukdom, alstrad av en bestämd bakterie. Huvudsyftet med den år 1914 antagna tuberkuloslagen — och även med den nu gällande för-

fattningen av 1939 — är att förebygga tuberkulosen och förhindra dess spridning bland barnen. Att de statliga åtgärderna burit frukt framgår icke minst av det faktum att under de 33 år som gått sedan den första tuberkuloslagens antagande den totala dödligheten i sjukdomen nedgått från 1,91 till 0,65 promille. Detta bör dock — framhöll talaren — icke förleda oss att tro att tuberkulosen spelat ut sin roll som folksjukdom. Vid årsskiftet 1944—45 fanns det fortfarande 101 227 fall av tbc i vårt land, men anmärkningsvärd är dock den stora nedgången i spädbarnsdödligheten.

Talaren gick därefter in på förhållandena inom det egna länet. Centralspensären, som 1939 frigjordes från länssanatoriet, har ett arbetsområde som berör 150 000 innevånare, vilket må anses som alldeles för stort. Landstinget har därför beslutat om länets uppdelande på tre centralspensärer, en i Växjö, en i Ljungby och en ansluten till sanatoriet Lugnet och det är att hoppas att denna reform snart skall kunna genomföras. Röntgenundersökningarna ha stigit i antal undan för undan och 1945 var antalet uppe i 5 765, i vilken siffra skärmbildsundersökningarna icke medräknats.

År 1943 företogs en massundersökning av länets befolkning, huvudsakligast industriarbetare. Bland 4 340 undersökta personer upptäcktes 75 förut okända fall av tbc, av vilka 18 befann sig i smittosamt stadium. Icke mindre än 24 fall krävde omedelbar sanatorie-vård. Av dessa siffror att döma skulle länet kunna anses ha en förfärande stor tbc-spridning och det vill till kraftåtgärder för att den skall kunna bekämpas därefter att den icke längre skall kunna räknas som den värsta folksjukdomen.

Propaganda mot bacillskräcken nödvändig.

Näste föredragshållare var förste inspektör Albert Bergh i Arbetsmarknadskommissionen, vilken framhöll

att frågan om arbetsanskaffning åt de partiellt arbetsföra varit aktuell lika länge som de offentliga arbetsförmedlingarna funnits, d. v. s. sedan början av 1900-talet. Till en början voro emellertid åtgärderna icke särdeles effektiva men sedan staten 1940 övertagit arbetsförmedlingsverksamheten blev det bättre genom att större utbud av arbetstillfällen uppstod. Nu har man icke enbart som ledmotiv att arbetsgivaren skall erhålla bästa möjliga arbetskraft utan även att den arbetsökande skall erhålla det arbete som passar honom bäst.

År 1941 tillsattes i Malmö den förste befattningshavaren med speciell uppgift att förmedla arbete åt partiellt arbetsföra. I juni 1944 beslutades i princip att sådana förmedlare skall tillsättas i varje län. I 15 av de 24 länen finnes nu sådan arbetsvårdsassistent och i ytterligare fem län är befattningen ledigförklarad. Meningen är icke att denna verksamhet skall stå vid sidan av den vanliga arbetsförmedlingen utan i stället biträda denna när det gäller förmedling av arbete åt särskilt svårplacerade.

Men då det gäller f. d. lungsjuka har det ofta visat sig att arbetsgivarna vägrat anställa dem därför, att arbetskamraterna av rädsla för smitta vägrat att arbeta tillsammans med konvalescenterna. Här behöves en effektiv propaganda och det i större omfattning än vad tidigare förekommit.

Eftervården måste förbättras.

Konferensens sista föredrag hölls av förbundsordföranden Erik Frithiof, vilken först konstaterade att samhället ej spart mycken möda när det gäller att bota den lungsjuka men att alltjämt oerhört mycket återstår evad det gäller eftervården. I allmänhet är det slut med omsorgerna för den sjuke när han lämnar sanatoriet. Den sociala omvårdnaden är lagd på fattigvården men man bör skilja på fattigvård och sjukvård och önskvärt vore att nå fram till, att den sjuke får sitt underhåll av staten. Att, såsom ofta händer, den ensamstående, medellöse unge konvalescenten inhyses på ortens ålderdomshem och där får uträta biträdesysslor måste anses synnerligen olämpligt. Förbättrad arbetsterapi och omskolning till lämpliga yrken är den rekommendabla vägen, framhöll talaren. Men då måste också de statliga och kommunala myndigheterna gå före med gott exempel när det gäller att placera de omskolade, annars torde frågan svårigen kunna lösas.

Alla barn böra skyddsympas.

I den på föredragen följande diskussionen påpekade dr Bergstrand, Växjö, vikten av den förebyggande verksamheten. Genom skyddsympning av alla barn skulle man kunna nå fram till det resultatet att tuberkulosen utrotades på ett par mansåldrar, i likhet med smittkopporna. Men då måste man gå fram efter raka linjer och icke bara sätta in sporadiska stötar. När det gäller de omskolade lungsjuka måste också tillses att de verkligen få nytta av den utbildning de undergått, genom att de beredas tillfällen till arbete. I det fallet bör staten gå i spetsen genom att anvisa speciella arbetsområden.

Efter ytterligare en del inlägg tackade konvalescent-

från FÖRBUNDSARBETET

TVÅ NYA FÖRENINGAR I GÄVLEBORGS LÄN.

Under mars månad bildades två nya föreningar inom Gävleborgs län, nämligen i Bollnäs och i Hofors.

Föreningen i Bollnäs, som fått namnet *Västra Häl-singlands Konvalescentförening*, "föddes" den 11:e då för saken intresserade samlades till möte i Folkets Hus. Herr Vilgott Brolin hälsade de närvarande välkomna och redogjorde för avsikten med föreningen och de förarbeten som gjorts för dennas bildande. Därefter talade Sven Lindberg, Skutskär och förbundsstyrelsen, och gav en orientering över förbundets ändamål och arbete varefter en livlig diskussion vidtog. Samtliga mötesdeltagare voro eniga om föreningsbehovet och beslutade att bilda en förening med ovan nämnda namn.

Till styrelse valdes: Vilgott Brolin, ordf., E. Holmqvist, v. ordf., Birger Andersson, sekr., E. Wilhelmsson, kassör och Margit Andersson, vice sekr. Föreningens adress är: Fack 34, Bollnäs.

Hoforsföreningen fick namnet *Hofors Konvalescentförening* och bildades vid sammanträde i Hofors, där 14 medlemmar anmälde sig redan vid starten. Även här var Sven Lindberg närvarande och talade om de lungsjukas problem.

Sedan mötet beslutat bildandet av föreningen antogs förbundets normalstadgar och företogs val av styrelse, vilken fick följande sammansättning: Erik Berglöv, ordf., Iris Hagström, sekr. samt Ebba Torbjörnsson, Holger Gustafsson, Torsten Johnsson och Helge Sundström. Föreningens adress är: Box 800, Hofors 1.

Föreningen har avsikt att bilda sektioner i Storvik och Torsåker och de Status-läsare som äro intresserade härav kunna vända sig till Torsten Johnsson, Storvik, telefon 546.

(Forts. å sid. 28.)

föreningens ordförande för det intresse som visats konferensen från de kommunala myndigheternas sida och påpekade att statsmakternas och kommunernas stöd är en nödvändig förutsättning för lösandet av denna samhällsviktiga fråga.

Konferensordföranden, riksdagsman Rosander, avslutade därefter konferensen och lyckönskade arrangörerna till det utmärkte genomförandet samt uttryckte den förvissningen att konferensen säkerligen kommer att visa sig ha varit till stor nytta.

De Lungsjukas Riksförbund bör omfatta alla tuberkulösa

1000-tals tuberkulösa som ej äro anslutna till Riksförbundet.

Ett förslag av överläkare Einar Ljunggren, Göteborg.

Från överläkaren vid Sahlgrenska sjukhuset i Göteborg kirurgiska klinik I, doktor Einar Ljunggren, har Status haft nöjet mottaga nedanstående artikel med förslag att utvidga förbundet till att omfatta alla tuberkulösa, således även de som lida av sjukdomen i andra organ än lungorna. Utan att taga ställning till förslaget, som tvivelsutan är av stor betydelse och vars genomförande bl. a. skulle framtinga ändring av förbundets namn, framlägges härmed frågan till diskussion bland läsekreten. Doktor Ljunggren framhåller själv att en del urogenitaltuberkulosfall "tidigare vårdats för, eller ha samtidigt pågående tuberkulösa härdar inom andra organ, särskilt lungorna" och dessa ha alltså redan möjlighet att tillhöra vårt förbund.

Intresserade läsare äro välkomna med inlägg i frågan.

Varför heter det "De lungsjukas Riksförbund" och ej exempelvis "De tuberkulösas Riksförbund"? Det förra namnet är egentligen direkt missvisande i det att Riksförbundet endast innefattar patienter med tuberkulösa lungsjukdomar och ej andra invalidiserande lungsjukdomar som t. ex. astma. Detta förhållande anser jag dock tämligen betydelselöst, då man i dagligt tal med en lungsjuk i första hand tänker på en person med lungtuberkulos. Vida allvarligare anser jag det vara att de 1000-tals personer i vårt land, som lida av tuberkulos inom andra organsystem t. ex. inom skelettet eller inom urogenitalapparaten (d. v. s. tuberkulos inom urinvägarna och könsorganen) ej bliva anslutna till "De lungsjukas Riksförbund".

Det program, som Riksförbundet arbetar för, att socialt och ekonomiskt förbättra de lungtuberkulösa ställning i samhället är lika aktuellt för de personer, som lida av tuberkulos inom de ovan nämnda organsystemen.

I februarinumret av Status publiceras exempelvis en skrivelse till Kungl. Maj:t från Riksförbundet innehållande ett yttrande över förslag till lag om Folkpensionering. I denna skrivelse talas det om vikten av att de lungtuberkulösa få riklig, närande kost, goda bostäder, varma kläder etc. Där står ej nämnt ett ord om att det är lika väsentligt att personer, lidande av tuberkulos inom andra organsystem även bliva delaktiga av dessa förmåner. Denna Riksförbundets ensidiga inriktning på att endast föra de personers talan, där tuberkulosen är lokaliserad i lungorna, bidrager till att ej blott allmänheten utan även de styrande i landet få den felaktiga uppfattningen att kampen mot

Överläkare Einar Ljunggren.

tuberkulosen är liktydig med kampen mot lungtuberkulosen.

Visserligen är tuberkulosens lokalisation till lungorna den vanligaste och från smittosynpunkt den farligaste, men å andra sidan är tuberkulosen, särskilt inom urogenitalapparaten, så vanlig och i många fall så pass invalidiserande för de sjuka, att densamma skapar sociala problem, som måste beaktas.

Vidare har urogenitaltuberkulosen i vårt land, till skillnad mot lungtuberkulosen, ej visat någon säker tendens att minska i frekvens.

Som urogenitaltuberkulosen i vida kretsar ej är tillräckligt känd vill jag i det följande lämna en kort redogörelse för dess uppträdande och förlopp.

500 fall om året.

I allt inträffar årligen i vårt land c:a 500 fall av urogenitaltuberkulos. Av dessa utgöres c:a hälften av njurtuberkulos. En del av dessa patienter ha tidigare

vårdats för eller ha samtidigt pågående tuberkulösa härdar inom andra organ, särskilt lungorna. I andra fall debuterar däremot tuberkulosen inom något av urogenitalorganen hos f. ö. friska individer som en fristående sjukdom.

Urinvägstuberkulosen börjar som regel i ena njuren, varest den tuberkulösa processen liksom i lungorna åstadkommer en nedsmältning av njurvävnaden, varigenom hålbildningar uppkomma. Dessa bryta sedan igenom till njurbäckenet, vilket medför att tuberkelbaciller och varkroppar komma över i urinen, varest de kunna påvisas genom mikroskopisk undersökning. Förekomsten av tuberkelbaciller i urinen medför smittorisk, även om densamma är mycket mindre än vid "öppen" lungtuberkulos.

Den tuberkulösa processen brukar sedan från njuren sprida sig till njurbäckenet, urinledaren samt till urinblåsan och sedan angripes ibland även den andra njuren. När även denna njuren blivit i tillräcklig grad förstörd avlider patienten i urinförgiftning. Hos mannen står genitalorganen (könsorganen) genom sädesledaren i direkt förbindelse med urinvägarna, vilket medför, att hos dem urinvägstuberkulosen i stor utsträckning griper över på något eller några av dessa organ (bitestikeln, testikeln, blåshalskörteln eller sädesblåsorna).

Den ovan skisserade utvecklingen av urinvägstuberkulosen försiggår i regel långsamt — tager år i anspråk — och till en början, så länge sjukdomen är lokaliserad endast till njuren, brukar densamma förlöpa fullkomligt symtomlöst. Allt emellanåt händer det sålunda, att man vid en undersökning för exempelvis utfärdande av ett friskintyg, upptäcker tuberkelbaciller i urinen på en patient, som känner sig fullkomligt frisk.

Det första tecknet på en njurtuberkulos är oftast en blåskatarr, men då brukar redan urinledaren och blåsan vara angripna av tuberkulos. Nu är en blåskatarr, särskilt hos kvinnor, en mycket vanlig sjukdom, men genom noggrann undersökning kan läkaren avskilja den blåskatarr, som beror på tuberkulos, från andra mer oskyldiga former därav.

Lika plågsam som svårläkt.

Då det visar sig att en njurtuberkulos praktiskt taget aldrig kan fås att läka ut, så består behandlingen av densamma i ett operativt avlägsnande av den tuberkulösa njuren. Detta får självfallet endast företagas under förutsättning att den andra njuren är frisk. Däremot är det så lyckligt att den blåstuberkulos, som ofta samtidigt förefinnes, i många fall läker ut sedan njuren avlägsnats fast detta ofta tager lång tid i anspråk. I andra fall, när kroppens motståndskraft mot tuberkulos är nedsatt sker ej detta, utan den tuberkulösa infektionen skrider obönhörligen vidare. Avancerade fall av blåstuberkulos förorsaka patienterna ofta synnerligen svåra lidanden och kval i form av nästan outhärdliga urinträngningar och smärtor, vilka även i hög grad nedsätter hans arbetsförmåga. Detta svåra tillstånd står i bjärt kontrast till förhållandet vid lungtuberkulos, där även i avancerade fall patienterna ej brukar ha några smärtor. Patienter med en svår progredierande blåstuberkulos kunna ofta leva i många

år och det är beundransvärt att se hur flera av dem, genom att välja ett lämpligt yrke (nattvakter, föreståndare för smärre telefonstationer) i det längsta tappert sköta sitt arbete trots sina nästan olidliga besvär. Minst 15 % av de patienter, som komma till behandling för njurtuberkulos, göra detta tyvärr först på ett stadium, då båda njurarna äro angripna. I dessa fall kan ingen kirurgisk behandling komma i fråga och sjukdomen skrider obönhörligen vidare, även om dessa patienter ibland kunna leva i både år och årtionden, ja, en amerikansk författare skrev nyligen om dem, "that they never die and they never get well". Det enda vi kunna göra för dessa beklagensvärda individer är att genom en allmän antituberkuloös hygienisk-dietisk behandling söka fördröja den tuberkulösa processens fortskridande.

En tuberkulös infektion i genitalorganen

hos mannen, t. ex. i bitestikeln kan även uppträda direkt utan samband med en urinvägstuberkulos. Denna sjukdom har tyvärr — särskilt i de obehandlade fallen — en stor benägenhet att sprida sig till den andra bitestikeln, och *följden av detta blir sterilitet*. Även en ensidig bitestikeltuberkulos leder, på grund av samtidigt förekommande tuberkulos i blåshalskörteln resp. sädesblåsorna, ofta till sterilitet. I ett av mig år 1939 framlagt material bestående av 68 patienter med bitestikeltuberkulos, av vilka vid efterundersökningen fortfarande hälften voro ensidiga, hade blott tre stycken blivit fäder efter sjukomens utbrott.

Tuberkulosen i bitestikeln och testikeln behandlas kirurgiskt i det dessa organ avlägsnas genom operationer. Ibland uppträder därefter besvärande fistelbildningar till huden, vilkas läkning kan taga lång tid i anspråk. Tuberkulosen i blåshalskörteln och sädesblåsorna behandlas däremot endast med allmänbehandling, då ett avlägsnande av dessa organ i dessa fall anses utgöra ett alltför stort och riskabelt ingrepp.

Genitaltuberkulosen hos kvinnan har däremot ej något direkt samband med urinvägstuberkulosen, då dessa organ i kvinnan ej stå i direkt förbindelse med varandra. Sjukdomen börjar i äggledarna, men griper i över hälften av fallen över på livmodern. *I de flesta fall medför denna sjukdom bestående sterilitet*, därigenom att äggledarna genom den tuberkulösa processen bliva tilltäppta, så att ägget ej kan passera från äggstocken till livmodern.

En ungersk författare har nyligen angivit några belysande siffror härom. I Ungern, som har 14 1/2 millioner innevånare, ingås årligen 133 400 äktenskap. Av dessa bli 10 % d. v. s. 13 300 sterila. Steriliteten beror i 1/3 av äktenskapen d. v. s. i 4 400 av dem på kvinnan, och i minst 10 % av dessa beror steriliteten på genitaltuberkulos hos henne. Genitaltuberkulosen hos kvinnan förorsakar sålunda årligen sterilitet i 440 äktenskap. Då i medeltal i Ungern inom varje äktenskap födes 3,85 barn, så förorsakar sålunda genitaltuberkulosen hos kvinnan i Ungern en årlig förlust av minst 1 694 barn.

Sjukdomen kan debutera med tämligen stormande symptom (buksmärtor, feber etc.), i andra fall förorsakar den patienten inga som helst besvär, så att

(Forts. å sid. 27.)

Social-medicenskt forskningscentrum

En betagande vacker bild av pampiga Södersjukhuset.

Ing. Hjalmar Cederström, som anser att Status genom sin artikel i marsnumret misskrediterande nog framställt hans "socialstad" som ett koncentrationsläger, har tillhandahållit oss ovanstående prydliga bild tillika med dels en bild från försöksverkstaden för partiellt arbetsföra och dels följande text, som vi gärna publicera för benägen jämförelse med "Pencils" artikel om den färgstarke svensken. Texten är hämtad ur "Statens Offentliga Utredningar 1945:26. Riktlinjer för skapande av socialväsandets forskningsorganisation", vilken utgör ing. Cederströms betänkande i frågan.

"Syftet är att ur de alternativa försöken kristallisera ut verkligt tillförlitliga och på fakta och realiteter baserade utvägar att förbättra tillståndet inom familjerna, i hemmen och på arbetsplatserna, så att kroppslig, själslig och ekonomisk hälsa, vilket betyder social trygghet,

(Forts. å sid. 28.)

Södersjukhusets försöksverkstad för partiellt arbetsföra, med "symaskinister" i långan rad.

De partiellt arbetsföra böra tillförsäkras rätt till arbete

Erik Frithiof talar.

Samarbetskommittén för de partiellt arbetsföra anordnade onsdagen den 10 april ett upplysnings- och opinionsmöte i Lilla salen i Stockholms Konserthus, vilket samlat lokalen full av intresserade. Sedan SLT:s orkester inlett med några musiknummer öppnades mötet av representanten för de vanföra, Olof Nilsson, vilken hälsade deltagarna välkomna och meddelade att riksdagsman John Lundberg åtagit sig ordförandeskapet.

Ordföranden i Samarbetskommittén och i De Lungsjukas Riksförbund, Erik Frithiof, höll därefter ett föredrag om de partiellt arbetsföras problem, vari han framhöll att det i Sverige finnes omkring 300 000 personer som genom kroppsliga skador eller lyten fått sin arbetsförmåga minskad.

Detta är intet nytt, yttrade Frithiof, utan partiellt arbetsföra har funnits i alla ider och i alla samhällsformer, men frågan har blivit särskilt aktuell och tillspetsad i industrialismens tidevarv. Antalet partiellt arbetsföra kommer snarare att öka än minska och det är en dålig affär för samhället att betala understöd till dessa utan motsvarande arbetsprestation. Det har sagts att inom industrin finns flera speciella arbetsuppgifter lämpliga för partiellt arbetsföra än vad det finns partiellt arbetsföra och därför borde det icke vara svårt att bereda dem arbete, som ger dem möjlighet att försörja sig själva. Och det är intet annat de partiellt arbetsföra önskar.

På senare tid har det talats om att vårt land lider

Protester mot import av utländsk arbetskraft vid möte i Stockholms Konserthus.

brist på arbetskraft och det har även ifrågasatts import av ett stort antal sudettyskar. De partiellt arbetsföra vilja icke hävda någon trångsynt nationalegoistisk handlingslinje, som vid behov utestänger en sund immigration till vårt land, men organisationerna hävdar bestämt att det i första hand gäller att utnyttja den arbeskraft som redan finns i landet.

En utredningskommitté tillsattes år 1943 för denna fråga men först nu har kommittén kommit med ett betänkande. Behövde det verkligen ta två och ett halvt år för denna utredning, som i stort sett inte innebar något nytt? frågade talaren.

Rätten till arbete bör ej förvägras någon.

I den diskussion som härefter följde och vari ett tiotal talare deltog, framfördes från de partiellt arbetsföras sida ganska enstämmigt missnöje med utredningskommitténs senfärdighet, som naturligtvis gjorde sitt till att hela frågan måste vänta längre än nödvändigt på sin lösning. Vidare efterlystes lagar som tillförsäkrade de partiellt arbetsföra rätt till arbete efter för-
måga.

Stadsdistriktsläkaren dr Allan Rülcker, själv medlem av utredningskommittén, uppträdde som kommitténs försvarare och framhöll de svårigheter som alltid förefinnas för ett sådant utredningsorgan. Doktor Rülcker ansåg sig icke heller kunna utlova snabbare arbetstakt i fortsättningen utan framhöll att kommittén även hädanefter skulle gå sakta och varligt fram. Som ett slags tröst för de partiellt arbetsföra påvisade talaren att det fanns statliga utredningskommittéer som arbetat i många år utan att åstadkomma något alls.

Till slut enades mötet om en hemställan till myndigheterna att åtgärder måtte vidtagas för att säkra en snabb lösning av denna viktiga fråga.

Stadsdistriktsläkaren dr Allan Rülcker.

Den obligatoriska sjukförsäkringen

Några funderingar kring en planerad socialvårdsreform

När man ibland hör människor resonera om den sociala tryggheten och om vägarna och medlen att nå fram till denna trygghet, så förnims i sorlet en del ängsliga röster. Varje fågel kvittrar efter sin näbb, sägs det, och i denna de sociala reformplanernas vår stiger de ängsliga stämmornas reaktionära kör ikapp med naturens fågelsång. Man behöver inte vara djurvän för att tycka att fågelsången låter bättre.

Det är som om en del människor såge sin soliga privattrygghet hotad, därför att deras medmänniskor genom lagar och förordningar garanteras frihet från nöd. Det är med förlov sagt en egendomlig inställning. Man frågar sig hur bären egentligen smakar på livets smultronställen, när man måste ställa sig bredbent och plocka dem med vassa armbågsrörelser. En vanlig enkel människa förefaller det, som om det ibland borde bli bismak på bären.

Tillsammans med några lungsjuka kamrater blev jag för en tid sen i tillfälle att höra en debatt mellan akademiker, läkare, politiker och socialvårdsmän om den planerade nya sjukförsäkringen. Det var en givande kväll, en debatt där det gavs och togs från alla håll. Man fick lyssna till friska, framstegsvänliga inlägg och ängsliga olyckskorpars gensträviga kraxande.

När man lyssnar till diskussioner av det där slaget, så finner man att det är ett särskilt argument, som regelbundet kommer igen från reaktionens sida. De sociala reformplanernas motståndare har en signaturmelodi och den låter så här: vi är motståndare till de planerade socialvårdsreformerna, därför att man genom dem riskerar att en del människor får en socialersättning, som är högre än deras inkomst. Och så stirrar man sig blind på dessa befarade undantagsfall och låter dem dominera tankegången. Man ser inte skogen för trädens skull.

Sjukpenningen till exempel, säger man, bör endast ersätta inkomstbortfall under sjukdomstiden.

Låt oss dröja vid det där argumentet ett ögonblick! Enligt Socialdepartementets alternativ II ska sjukpenningen i den planerade obligatoriska sjukförsäkringen bli kronor 3:50 per dag för ensamstående. Det är alldeles sant att även denna relativt blygsamma sjukpenning för en del människor innebär en större inkomst än deras vanliga, att de blir vad man kallar "överförsäkrade". I nr 1 av Tidskriften Clarté för detta år förekommer en artikel om den svenska levnadsstandarden ur vilken det kan vara värt att hämta några siffror. Artikelförfattaren konstaterar att om för makar inom jordbruksbefolkningen i vårt land beräknades ett existensminimum av 2,000 kronor per år med ett tillägg av 500 kronor för varje barn, så faller efter 1940 års inkomststatistik 77 % av denna befolkning och 85 % av denna befolknings barn under existensminimum. Dessa siffror gäller de bestående äktenskapen.

Går man till de ensamstående kvinnorna med barn blir genomsnittet ännu sämre. Och om man ser på en annan relativt stor kategori av vår befolkning, de ensamstående kvinnorna — 3 på hundra hushåll — så får man ytterligare en bild från skuggsidan i det stora folkhemmet. Av denna befolkningsgrupp saknade 60 % inkomst och av dem som hade inkomst kom hälften ej upp till en så pass blygsam summa som 1,400 kronor per år. Det är många unga kvinnor inom denna kategori för vilka prostitution, halvprostitution och halvsvält är de enda existensmöjligheterna.

Det är alldeles givet att om man är villig acceptera en sådan inkomstfördelning som bestående, om man är villig att gå med på att stora befolkningsgrupper i vårt land nödgas framleva sitt liv under ekonomiska villkor, som ej tillgodoser existensminimum, om man är villig till detta, ja, då är en sjukpenning av kronor 3:50 om dagen för hög. Men det är väl ändock andra levnadsförhållanden vi väntar oss för människorna i morgondagens Sverige?

I stället för att se det som en olycka om en och annan människa under sin sjukdom genom en rimligt tilltagen sjukersättning råkar få en bättre levnadsstandard än vad som annars är hennes lott, borde man väl hälsa ett sådant förhållande välkommet. Hur många människor är det inte, som drabbats av till exempel lungtuberkulos just på grund av materiella umbäranden, genom en alltför låg levnadsstandard? Hur många är det inte, som genom bristfälliga bostäder och otillräcklig kost lagt grunden till en sanatorievistelse?

Här sätter de gensträviga in sitt argument numro två: det är stora risker för att människor som uppbär sjukpenning av den storlek som föreslagits dröjer sig kvar i sjukdomen längre än nödvändigt.

Invändningen faller som ett genomruttet skjul för förnuftets friska vind. Om man befarar att någon med en sjukpenning av kronor 3:50 om dagen ska bli i stånd att spara samman en liten förmögenhet, så kan det svaras att den som är i stånd till det klarar sig gott utan sjukpenning — vederbörande bör söka anställning vid en cirkus eller ännu hellre efterträda vår nuvarande finansminister. Och om den människa, som är sjuk längre än hon behöver för nöjet att framsläpa sitt liv på den föreslagna sjukpenningen — den motsvarar en timpenning av 51 öre — kan det sägas, att med henne är det något galet. Hennes sociala förhållanden bör undersökas och rättas till.

I själva verket är det ju så att sjuka människor går in i arbetet igen alldeles för tidigt, de ekonomiska påfrestningarna blir för stora, de har helt enkelt inte råd att vara sjuka. Om kanske inga andra sjuka gäller detta i så hög grad som beträffande de lungsjuka. De är till stor del ungdomar utan ekonomisk ryggrad,

(Forts. å sid. 22.)

En man berättar

Han kom fram och satte sig vid mitt bord, där jag vid en kopp kaffe ögnade igenom kvällstidningen. Det trista Normakaféet var fyllt till trängsel av skiftande människotyper med för stunden ett gemensamt — att stilla sin hunger eller törst. Eller fördriva en stunds ensamhet i det sorlande kollektivets bedövningsrus.

Jag fortsatte läsningen av min tidning, men jag hade i en blick uppfattat bilden av en äldre man med grånat hår och frostbitna kinder, vilka just då kanske gick i en aning högre färg än vad bara kunde skyllas på kölden där utanför.

Jag vek ihop tidningen, ropade på servitrisen för att betala, då jag mötte hans blick, som ensam, en aning sökande och prövande mötte min. Jag betalade mitt kaffe och skulle just gå, då han började att säga några ord. Det var väl till en början bara om kylan, som fortfarande höll i sig, om kuponger — ja, allmänna samtalsämnen som i vanliga fall slutar där de ha börjat utan någon större mening, än orden just för sin egen skull kan ha för en ensam människa, som längtar att få höra sin egen röst och sitta tillsammans med någon som eventuellt lyssnar.

Men snart förstod jag att han inte var en sådan där vanlig människa som bara säger ett par ord för att hon råkar sitta mitt emot en annan en kväll i en stunds ensamhet. Han var klädd i en ganska sliten kavaj med en nött och veckad skinnväst under, och hans mössa som låg bredvid honom på bordet hade nog sett bättre dagar — liksom han själv av något i hans sätt och tal att döma.

Till en början förstod jag snart att han var en vittberest man. Fjärran öar i milda, solbelysta hav hade han gästade i sin ungdom. Hans blick fick liv och hans sporadiska berättelse om

tidigare äventyr färgades av humor och minnenas glans, medan minuterna gick och han drack sitt kaffe som tankstreck och utropstecken i sin historia.

Så började han plötsligt berätta att han hade talat med en utlänning här om dagen.

— Man kan ju sina språk, sade han. Jag frågade den andre om han visste vad Greenwich-tid var för någonting. Jo, det visste han ju. Ja, sade jag, här orerar ni och ställer till med det ens kriget efter det andra och alla vill vara värst, men Greenwich är det i alla fall som fortfarande bestämmer tiden.

Jo, det hade ju inte den andre kunnat bestrida. Men jag började stilla undra för mig själv varför nu Greenwich, som alltmör började förekomma i samtalet, tydligen hade fått en sådan markant plats i min bordskamrats tankegång. Det är ju ett namn man lär sig i skolan, men är knappast en plats som man osökt börjar tala om vid en kopp kaffe på ett Normakafé. Svaret på min stilla undran skulle inte länge låta vänta på sig.

— Herrn förstår, sade han, att på den tiden hade man ju plats på det stora x-rederiet. Ja, man hade ju ränderna här omkring — han visade på de blankslitna kavajärmarna — och gick som lots. Jag hade kommit ihop mig med bolaget en gång när jag var däruppe mellan ett par resor. Man var ju gammal djupvattensglare fast man var ung, och bolaget ville ha igenom på sina båtar att dom skulle ha svensk tid när dom gick i nära farvatten. Men jag sa, att jag går inte från Greenwich-tiden — den är jag och alla sjömän vana vid och det vill vi inte ändra på. Men tror nån att bolaget begrep en sån naturlig sak. Det skulle vara svensk tid och därmed jämt.

Så hände det en natt att jag skulle lotsa ett fartyg upp genom skärgården. Och där på kommandobryggan började vi diskutera svensk tid, rorgångarn och jag. Och han höll förstås på svensk tid som bolaget hade bestämt. Och följden blev att båten rände på grund och sjönk — sjön var grov den där natten.

Då kunde jag inte återhålla en fråga: — Men hur kunde det inverka, den där olika uppfattningen om tiden, när ni i alla fall visste var ni befann er och kunde läsa sjökortet? Kunde det verkligen göra så mycket att ni gick på grund?

— Ja, sade han och tittade plötsligt ut genom fönstret, där en spårvagn just skramlade förbi. Det var ju förstås så att jag för ett par minuter hade gått under däck för att få mig en whiskyrogg. Det var då det hände.

Nu begrep jag med ens — hans längtan att få tala, samtalets sinnrika införande på något så långsökt som Greenwich-tid, och hans kanske omedvetna önskan att rekapitulera sitt livs tragik inför en fraämling, för att om möjligt kanske finna ett rättfärdigande av en längesedan skedd och oåterkallelig händelse, som aldrig kunde glömmas eller göras ogjord.

— Men, fortsatte han omedelbart, jag blev förstås dömd till skadestånd — en miljon trehundrafemtio tusen kronor.

Det var som om han hade erfarit en olyckans triumf att näm-

(Forts. å sid. 22.)

Antonio de Soto Maior

— diplomaternas doyen

EN POPULÄR FRÄMLING I 1800-TALET'S STOCKHOLM

Av Björn Hodell

Många stockholmare erinrar sig nog den lille spinkige portugisiske ministern vicomte *Antonio da Cunha de Soto Maior*, som i början på 90-talet ännu gjorde sina middagspromenader i "Torget", hälsande sirligt till vänster och höger med sin glänsande grå hatt. "Söta majorn" eller "Sotarmajorn" som han allmänt kallades. Vår tids ungdom skulle nog kombinera ihop hans uppträdande i Kungsträdgården med någon filmupptagning, men 90-talets hade vant sig vid vicomtens originella och prudentliga person och man visste att han var inkarnationen av älskvärdhet och ridderlighet. Dessutom var han konung Oscar II:s personliga vän och syntes inte så sällan i hans sällskap, då kontrasten mellan de båda herrarnas kropps-konstitution utmanade löjet. Kungen var ju ståtlig och lång — 190 centimeter — men vicomten räckte honom knappast till rockuppslaget och då var den höga hatten inberäknad. Någon enda gång kunde Soto Maior få en speglosa efter sig av gatans mindre nogräknade publik, som då han under en promenad hörde ett par busfrön diskutera hans ben:

— Hörru du, va ger du oss för di där benpiporna, va? Vicomten vände sig leende om, stack en riksdaler åt talarn och sade:

— Ni tillåta jag behålla de benen själv.

Under hela sin långa stockholmsvistelse bodde vicomte de Soto Maior i det Franckeska låga huset i hörnet av Hamn- och Norrlandsgatorna. Man kunde ofta i bottenvåningens fönster få se hans karaktäristiska huvud med den respektabla örn-näsan, de blixtrande bruna ögonen och de kritvita välfriserade polisongerna men ibland utan ett strå på huvudet, ty den gode vicomten bar peruk och därtill en jättelik sådan, som avlades helt sommartid. Hans habitus var av elegantaste snitt — modet krävde den tiden oerhört vida byxor, vilka nedtill vidgade sig så att de omslöt helt och hållet hans små hyperlegant chauserade fötter. Färgen på pantalongerna var grå liksom på redingoten och rockuppslaget pryddes med en röd ros, som tack vare en väl dold liten flacon alltid höll sig frisk. Grå handskar och ett smalt rör till käpp fullbordade bilden av den lille portugisiska främlingen, som med åren skulle bli alltmer inkorne-rad stockholmare och alltmer avhållen av huvudstans befolkning. Som ministerlönen från Lissabon utföll ytterst oregelbundet och någon privat förmögenhet inte förefanns, var han helt hänvisad till vännernas generositet på vintrarna då knappast en tillställning inom societén gick av stapeln utan vicomtens närvaro. Sommartid, sades det, var han *Reklamesset* på Hasselbacken, som till och med förevigade hans namn i sällskap med gös — "Gösfilet à la Soto Maior". Man pratade också om att

Portugals elegante minister på äldre dagar.

vicomtens elegans berodde på att han gick mannekäng åt en stor Parisfirma. Antonio de Soto Maior var emellertid damernas eldiga riddare och tusen små amorösa äventyr var han hjälten i. En balettpremiär på kungl. teatern hade alltid i vicomten en trofast habitué. Man kunde då få se honom under pauserna smita upp på scenen och göra sin reverens för de unga skönheter. Vid ett tillfälle — enligt Personne gav man Figaros bröllop — glömde han sig emellertid kvar på scenen, och när ridån gick upp i höjden, fick publiken till sin oförställda förvåning — väl också till stor glädje — se vicomtens spinkiga ben kila nervöst fram och åter mellan kulisserna, innan han hittade scenutgången. Kung Oscar, som bevistade föreställningen, lär ha skrattat som aldrig förr. Atminstone på kungl. teatern.

Vicomte Antonio de Soto Maior var född i Brasilien 1812 då detta land ännu var portugisisk besittning. Han tillhörde en gammal förnäm portugisisk ätt, som även var utgrenad i Spanien och där hertiglig. Don Antonio började sin bana som kavalleriofficer i Lissabon, men ansågs som sådan ha för liberala åsikter och tog avsked som löjtnant. Blev invald i deputerade-

Troligen siktade vicomte de Soto Maior bättre än mästaren till denna dråpliga bild tilltrorde honom.

kammaren och redaktör för den starkt liberala tidningen La Tribuna, som tycks ha varit en fullständig ministerätare. Han blev alltmer besvärlig för regeringen och en dag skickade don Pedro V honom som envoyé till de skandinaviska hoven. Förmodligen avsåg man med detta att den eldige oppositionsmannens blod skulle svalkas av en smula i det kalla Norden. Soto Maior bosatte sig i Stockholm och här blev den nu 44-åriga vicomten ofördröjligen en bemärkt man.

Att den lille spinkige ministern även var en modig man, fick stockholmarna redan året efter hans ankomst tillfälle att konstatera. Den tiden och flera år efteråt var Mamsell Thunbergs schweizeri i n:r 10 vid Gustaf Adolfs torg ett "träff" för gardesofficerare, diplomater och juvenaler och även en del andra stockholmare som var glada och kvicka. Personer som inte tillhörde nämnda kottierier, uttittades av de närvarande, när de kom in. Det gick så till att när främlingen steg in i schweizeriet, avstannade alla samtal och monoklarna kom hastigt i ögonen och alla stirrade på inkräktaren. Satt han ändock kvar, berättar överste Nils Selander, fick han höra anmärkning om sitt utseende, sin klädnad, undrande frågor än till den ena än till den andra, vem och vad han kunde vara och i försmädlig ton avgivna svar, att ingen av de närvarande var så situerad, att han kunde veta det. När den ovälkomne äntligen gick, kom han aldrig igen.

Till Thunbergs schweizeri infördes en dag vicomte de Soto Maior. En mycket vacker uppapperska tände genast fyr i den eldige brasilianarens hjärta. Men som hans svenska ordföräd ännu inskränkte sig till "vacker flicka" o. s. v., ombad han en god vän, en mr Baker, att översätta åt honom på svenska några vackra fraser, lämpliga att hos den sköna väcka sympati för honom. Vicomten lärde sig dem utantill och hur han riktigt med äkta känsla skulle uttala dem. En förmiddag vid besök å

schweizeriet vände han sig mot den vackra flickan bakom disken med handen på hjärtat och en artig bugning och adresserade Bakers inlärda fraser till henne. En smällande örfil på vicomtens kind blev svaret och flickan började hysteriskt gråta. Han hade sagt henne de gemenaste och skändligaste ord. Då några närvarande gäster upplyste honom därom framförde han naturligtvis sina ursäkter och blickade snart den kränkta skönheten med en rosbuket och ett guldarmband. Men mr Baker fick en utmaning på duell. Den avlogs i hänande ordalag och första dag då vicomten mötte engelsmannen på Drottninggatan, den tidens fashionablaste promenadplats, gav han honom ett regält kok stryk i allas åsyn. Det blev en s. k. "cronique scandaleuse" och Baker tvingades att upptaga den kastade portugisiska handsken. En decemberdag 1857 träffades herrarna med pistoler, sekundanter och läkare ute i en skogsdunge vid Liljans. Avståndet mellan duellanterna uppmättes till 15 steg och man överenskom att skjuta tre skott vardera. Bakers första skott bommade men vicomtens lär ha hamnat i magen på engelsmannen, som dock — kulan förstås — uttogs utan vidare men för den träffade. En version vill också göra gällande att "veterligen ingen sårades". Som straffet för dueller i Sverige var fästning och böter motsågs rättegången — en sådan kom givetvis till stånd — med stor spänning av allmänheten. Sympatierna var helt naturligt på den förorättade vicomtens sida. Då vicomte de Soto Maior inställde sig första gången vid rådhusrätten, saknades mr Baker — han hade kvällen förut blivit utkörd från Stora Sällskapet och låg nu till sängs med brutet ben. Vid nästa rättegångstillfälle var Baker ur landet. Straffet för vicomten blev obetydliga böter, men vinsten en popularitet som varade till den gamle äldlingens död.

Under 38 år var Antonio de Soto Maior sitt lands hedrade och betrodde sändebud i vår huvudstad. En enda gång lämnade han

Paul Kollman:

DEN BLINDE TIGGAREN

En lätt knäppning bakom min rygg tillkännager, att porten fallit i lås. Men det är inte det enda, som påminner mig, att jag står ute på gatan. En iskall vindpust sveper över mitt ansikte och sliter i hatten. Med en hastig rörelse trycker jag denna ned över huvudet, medan jag samtidigt viker upp kraggen. Efter värmen och trevnaden inomhus känns kylan här ute dubbelt så otäck. Jag kör mina händer långt ned i fickorna och anträder hemvägen med snabba steg. Endast ett fåtal människor synas på gatorna. De jag möter ilar förbi utan att titta upp. Vinden har ökat i styrka och skär bitande in ansiktet, kommer en att änka på enrisbuskars omilda omfamningar. Jag går ljupt framåtböjd och använder hatten som skydd. Vid ett hörn håller jag på att kollidera med en äldre herre. Han vrålar fram en ursäkt och skynder vidare. Jag skrattar tyst för mig själv. Vad folk ser lustiga ut i dag! Uppvikta kragar, hattarna ned över öronen, huvuden indragna mellan skuldrorna — som dåliga fågelskrämmor. Med glädje konstaterar jag, att jag inte har så långt kvar till mitt hem. Endast bron, så rakt fram till höger . . . För min inre syn ser jag kaminen, min bekväma fåtölj, en rykande kopp te . . . Vad det kommer att bli skönt! En förnyad häftig vindstöt påminner mig om att härligheterna väl finns inom räckhåll men ännu inte är uppnådda. Jag befinner mig ute på bron, och under mig glimmar järnvägsspåren i lampornas matta sken. Ett tåg åker långsamt förbi och inger en trygg känsla med sina små upplysta kupéfönster. Jag pressar mig fram emot blåsten för att hinna hem så fort som möjligt. Så lämnar jag bron bakom mig, och det känns litet bättre. På en termometer invid en affär ser jag att det är elva grader kallt. "Tur att man strax är hemma", tänker jag och rusar vidare. Plötsligt hajar jag till, lyssnar. Enstaka toner tränger fram till mitt öra, svaga, något starkare, blir alldeles borta ett tag för att så åter komma tillbaka. En känd vals-melodi, som jag tycker mycket om. Det är väl någon radio i närheten. Synd att jag inte är i tillfälle att lyssna. Jag skyndar vidare med melodin fortfarande i örat. Denna har blivit något starkare. Jag ser upp — och stannar ovillkorligen inför den underliga syn, som möter mig. I det flackande, svaga skenet av gatubelysningen står en man lutad mot husväggen. Vinden sliter hårt i hans tunna svarta rock, medan den darrande handen för stråken över fiolen. Nu slutar han och rättar till

hatten, som är fäst med ett tunt svart band under hakan. I halvmörkret skymtar jag ett par svarta glasögon. En blind! Framför honom på stenläggningen ligger en öppen fiollåda, där det blänker några kopparmynt. Klagande toner väcker mig ur förtrollningen; mannen har återtagit sitt spel. Det är ju vanvett att stå här en sådan kall kväll. Jag funderar på att ge honom en allmosa och trevar därför med handen efter några småslantar i ytterfickan. Sådana brukar finnas där ibland. Inte i dag! Portmonnän ligger i byxfickan. Knäppa upp vinterrocken, ta av sig handskarna . . . En förnyad vindpust kommer mig att huttra till. Nej, det är för besvärligt! Jag kunde förkyla mig. — Jag går vidare med melodin i mina öron, en sorgsen klagande melodi . . .

Hemma tar jag av mig ytterkläderna och gör det bekvämt för mig. Det sprakar hemtrevligt i kaminen. Glöden efter björkbitarna halvt övertäckt av aska lyser matt emot mig. Ute viner stormen, så att fönsterna klirrar till ibland. Det känns härligt att få vara inne. Jag tar en bok ur hyllan och sjunker ned i länstolen, en mycket intressant bok, som annars får mig

denna, då han fick i uppdrag att å sin regerings vägnar uppvakta kejsar Maximilliam vid hans uppstigande på Mexikos tron. Valet av sändebud tycks ha slagit utomordentligt an på den mexikanska kejsaren. Denne fäste i egen hög person Isabelordens gyllene kedja om sändebudets hals. Några månader senare återkom vicomte de Soto Maior till Stockholm. En dag fick man se honom komma ridande på en kritvit springare, "vars sadel och mundering blänkte av klaraste guld och massivt silver ur Mexikos gruvor". Också en gåva av den senare så olycklige kejsar Maximilliam.

Den 20 januari 1894 avled vicomte Antonio da Cunha de Soto Maior — diplomatiska kårens doyen — 82 år gammal. Vicomten

låg på lit de parade i det gamla hemmet vid Norrlandsgatan. svept i Malteserriddarens glansfulla uniform — röd vapenrock och blå benkläder — med vänstra handen på sabelfästet. Brösten var prytt med Vasaordens stora kommendörband och portugisiska Kristiordens kraschan. Vid jordfästningen i katolska kyrkan paraderade en honnörsvakt ur Svea livgarde och förutom kungligheter och diplomatiska kåren närvar "hela Stockholm".

Sin folkligt populära upphöjelse fick den gamle ädlingen på Panoptikon, där han under många år ådrog sig publikens uppmärksamhet. Hans närmaste granne i vax var — Venus. Männe tänkt av vaxkabinetts innehavare som en sinnebild för vicomtens aldrig slocknande kärlek till *das ewig weibliche*.

att glömma allt omkring mig. Men i dag kan jag inte samla tankarna, innehållet vill inte bli levande, bokstäverna tunnas av, mer och mer, tills det slutligen endast återstår en gråvit fläck. Ur den fläcken växer en gestalt, antar konturer, blir tydligare, blir till... en blind man med en fiol. Samtidigt uppfattar jag enstaka toner, en melodi. Det är den — melodin. Boken har sjunkit ned mot knäna och åker nu med en duns i glovet, då jag reser mig hastigt. Med en nervös handrörelse stryker jag över ögonen. Ute spelar vinden sin kusliga melodi. Jag går fram till fönstret och tittar ut. Gautbelysningslampan svänger oroligt, kastande sitt flackande sken åt alla håll. Allt emellanåt dyker det upp en skälvande skugga, hastar förbi, tätt åtföljd av sin upphovsman. — Jag känner mig obehagligt till modså Det är något inom mig, som inte vill låta mig få ro — samvetet? — Det är nog bäst att lägga sig.

Jag hör steg utanför min dörr. Långsamma tunga steg. De ledsagas av regelbundna knäppningar, som när någon slår med en käpp mot marken. Ibland hörs ljuden tydligare, så tycks de fjärma sig igen. Nu blir de åter starkare, nalkas mer och mer. Jag grips av en egendomlig spänning, ty en aning smyger sig på mig, en aning, som så småningom förtätas, blir till visshet. Dessa långsamma, trevande steg, de regelbundna knäppningarna, de kan endast åstadkommas av... Stegen... stegen... de har stannat — framför min dörr. Jag känner mig beklämd. Nej, jag vill inte! Fort! Springa fram till dörren! Hålla igen! Låsa! Tankarna blixtrar till i min hjärna. Jag reser mig från stolen, men rädslan håller mig fången, benen vägrar att tjänstgöra. Så står jag där, står och väntar på något oundvikligt.

Det knackar på dörren, dovt, överkligt. Jag har väntat på det men ändå rycker jag till vid varje knackning, som träffad av osynliga piskrapp. Jag vill säga något, vill skrika för att få utlopp för min rädsla, men det är omöjligt: det känns som om halsen var hårt åtsnörd. Mina av skräck vidgade ögon hänger vid dörrhandtaget, som långsamt vrids nedåt. Dörren glider sakta upp: på tröskeln står den blinde. Huvudet håller han en aning böjt, medan käppen försiktigt trevar sig fram på golvet. Utan att säga ett ord stiger mannen på, under det att jag viker tillbaka ett par steg. Först nu är jag i tillfälle att

Här har du våren

Här har du våren på nytt,
du som kan älska och hoppas,
du som kan se huru krytt
videt ullas och knoppas.

Här har du våren igen,
du som kan lida och sakna.
Vintern dig böjde min vän;
nu kan du friskna och rakna.

Här har du våren, o träl,
du som går ensam i hunger,
våren som rör vid din själ,
våren som spelar och sjunger.

Helmer Gundström.

närmare granska den makabre besökaren. Han är tämligen lång och mager med sluttande axlar, som tycks vara nedtyngda av rockens vikt. Skorna är grova och smutsiga. Under högra armen håller han försiktigt en gammal nött fiollåda, som han kärleksfullt trycker intill kroppen. Den andra handen, som är knuten kring käppen, darrar en smula. Nu lyfter han på huvudet, och jag ser rakt in i de svarta outgrundliga glasögonen, känner mig träffad av osynliga ögons blickar. Tystnaden förtätas med varje sekund som går och lägger sig över rummet som en tung slöja, vilken hotar kväva mig. Armbandurets hastiga tickande ökar min nervositet.

"Hur fint du har det här, och så varmt och skönt". Mannen uttalar orden med en mild och melodisk röst. Med ens är all ängsla borta, men skamkänslan stannar kvar och först nu kommer det nedtystade samvetet till sin fulla rätt. "Jag har inget hem", fortsätter han med låg röst, medan jag känner mig alltmera usel, "allt detta får jag försaka. En gång i tiden var jag också en ung blomstrande människa, precis som du, men så kom olyckan som berövade mig synen, som tog världen ifrån mig och gjorde mig till tiggare. Du, som är frisk, kan nog knappast förstå, hur det kändes för mig i början men jag hade en vän, min fiol. Så småningom tog jag mod till mig, ställde mig på gatan och spelade. Medlidsamma människor gav mig en slant och bidrog på så sätt till mitt uppehälle."

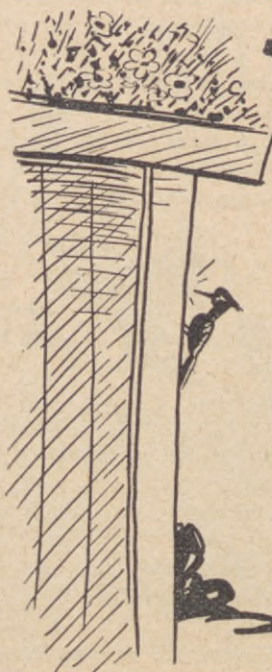
Mannen avbryter sig för att med handen ömt stryka över sin nötta fiol, så att jag får tid att tänka på mitt handlingssätt. Jag har gått förbi mannen utan att ge honom en allmosa, därför att jag var för bekväm att dra handen ur fickan, att dra av mig handsken i kylan. Det var för besvärligt. Men mannen däremot. Han hade stått där med sina av köld darrande händer, timalt och frusit medan jag dragit mig för att utsätta min hand för kylan ett ögonblick. —

"Ja", säger mannen och korsar därmed mina funderingar. "nu måste jag gå igen", varefter han vänder sig om och försvinner genom dörren. Jag vill hejda honom, be om förlåtelse, tacka för den lärdom han gett mig, men han är redan borta. I korridoren hör jag hans käpps knäppningar bli svagare och svagare, tills de slutligen dör bort. Jag vill skynda efter...

Då ringer väckarklockan på nattduksbordet. Drömmen är slut — och nu är det min tur att visa om jag dragit nytta av lärdomen den gett mig.

Fritz Stenlund:

Det spökar i stugan

Det tämligen nygifta och mycket unga paret Jonssons hade fått tag på en liten sommarstuga långt utanför Stockholms bank och stör. De for dit med båten, och när de lade till vid bryggan möttes de av gårdens dräng, som hade häst och vagn med sig. På vagnen lastades de möbler och husgeråd, som skulle pryda stugan och bli till användning under de härliga semesterveckor, som väntade herrskapet. Jonsson slet som ett litet djur, ty han hade bara vanliga kontoristarmar till sitt förfogande, och det är som bekant inte mycket att ha när det gäller att knoga på möbler och tunga packlådor.

Det tog en halvtimme att komma fram till stugan. När unga fru Jonsson fick se idyllen, slog hon ihop händerna av förtjusning och sade:

— Älskling! Har du någonsin sett något så näpet och rart!

Ja, det var verkligen näpet och rart. Den lilla stugan var rödmålad och hade vita knutar, som sådana där små stugor ska ha. Den hade torvtak och det växte mossor och vildblommor på taket. Det fanns en förstukvist och invid denna blommade pioner och löjtnantshjärtan.

Även Jonsson var belåten. Han kände att han skulle komma att trivas här. Han gjorde sig underrättad om var källan låg, där man skulle hämta vatten, om det fanns någon ved i vedboden o. s. v.

— Hur kommer det sig, frågade Jonsson, att denna verkliga idyll står outhyrd nästan året om? Här skulle man väl kunna bo vintertid också.

— Jo, det är nog på det viset, sade drängen och drog på målet, att ingen törs bo här.

— Varför det?

— Det beror nog på att det skett en tråkig sak här. Gumman Persson, som rådde om stugan, dog här. Det kom en luffare hit och bröt sig in och slog ihjäl henne och tog hennes pengar.

— Det var rysligt, sade Jonsson. Går det ofta luffare förbi här?

— Nej, bara på vintern.

— Tänk om det skulle komma någon i alla fall, sade fru Jonsson med en lätt darrning på rösten.

— Ah, det gör det nog inte, sade drängen.

Det hann bli skymning innan paret Jonsson kommit så långt, att de kunde sätta sig till bords och äta sitt första mål i stugan. Det smakade ljuvligt.

Fru Jonssons flinka händer hade åstadkommit underverk med stugan. Hon hade satt upp ljusa, luftiga gardiner, lagt några sommarlätta mattor på golvet och gjort det så pyntat och fint som möjligt. Det enda som då och då förmörkade glädjen, var tanken på den stackars gamla gumman, som mördades här i stugan. Jonsson skämtade bort hela historien. Han trodde rent av att drängen dragit historien för att "tråka" stadsherrskapet. Sådant händer ibland. Men för säkerhets skull satte Jonsson luckorna för fönstren och låste farstudörren med dubbla slag när det blev liggdags. Den natten sov de gott och ostört.

Nästa morgon sken solen över en paradisisk nejd. Fru Jonsson klädde sig i shorts och sandaletter, ty nu skulle hon njuta av sol och salta vindar. Hon gick till källan och hämtade en hink vatten. När hon kom tillbaka, såg hon blek ut.

— Vad är det med dej? frågade Jonsson.

— Kan du tänka dej någonting så rysligt? När jag kom till källan, satt det en stor, otäck groda på kanten. Hon hoppade ner i vattnet och gömde sej på botten. Aldrig mer går jag till den källan.

Jonsson skrattade lätt.

— Du vet väl, att grodor håller till i vattenhål! Dom ska helt enkelt vara där. Det är bra för vattnet, säjs det. Dom håller efter småkryp och sådant, som alltid finns i vattnet. Dom gör en förfärligt stor nytta.

— Jasså, sade fru Jonsson och verkade något lugnad.

Man åt frukost under äppelträdet, men fru Jonsson hade svårt för att sitta stilla. Till slut reste hon sig och sade:

— Låt gå för grodor i källan, men va ska vi med alla dessa myror till, som biter mej både här och där?

— Om du visste vad det är bra med myror, sade Jonsson.

På en tomt, där det finns myror, finns det aldrig ormar. Kom ihåg det.

— Ormar! Hu så rysligt. Det har jag aldrig sett några. Inte finns dom i Hagaparken åtminstone.

— Naturligtvis inte, sade Jonsson. Där har människorna farit fram och nivellerat och härjat. Naturen blir konstgjord, där människorna drar fram, och det vilda flyr. Ormarna hör naturen till. Dom ska vara där. Och tänk sån nytta ormarna gör! Dom tar sniglar och maskar och råttor och . . .

— Hih! skrek fru Jonsson. Finns det råttor också?

— Schåpa dej inte nu, sade Jonsson. Jag sade, att om det fanns råttor, så skulle de snälla ormarna ta dom.

Fru Jonsson förstod. Men hon gick märkvärdigt försiktigt och sökande, när hon gick in i stugan med disken.

Och så var det dags för henne att gå fram till gården och hämta mjölken. Under tiden skulle Jonsson gå ner till sjökanten och meta. Det skulle smaka bra med fisk till lunchen, menade han.

När fru Jonsson kom fram till gården, mötte hon en gammal gumma, som neg för henne och log vänligt.

— Kära hjärtanes en så ung och rar fru jag fått till granne, sade hon. Stig in, så ska jag bjuda på kaffe.

Fru Jonsson kände sig rörd över gummans vänlighet och hon gick med in.

— Hur trivs fru Jonsson i stugan? undrade gumman.

— Åh, det är härligt, sade fru Jonsson entusiastiskt.

— Jojo, sade gumman menande. Bara hon nu står ut i längden med att bo där.

— Varför skulle jag inte stå ut?

— Jag säger ingenting, jag. Sånt ska man förresten inte tala om. Hon får väl se. Eller rättare höra.

Gumman hann med att tala om, att det bott två familjer i stugan före dem. De hade hyrt för en månad i taget men bara stannat ett par dagar. Så nog hade bonden tjänat pengar på att hyra ut den.

Fru Jonsson tackade för kaffet och gick och hämtade mjölken. Hon var mycket tankfull.

Det blev ingen färsk fisk till lunchen, som Jonsson trott, ty han fick bara en enda simpa på kroken, och det är inte mycket att dela på två matfriska personer.

Och det blev natt andra dagen. Sin vana trogen bommade Jonsson igen huset ordentligt, innan han gick till sängs. Det blev mörkt i stugan sedan fönsterluckorna stängts.

Fru Jonsson hade svårt för att somna. Hon tänkte på gumman, som mördats här. Det var naturligtvis just i det här rummet. Och varför hade den snälla gumman framme vid gården varit så underlig? Undrat om hon skulle stå ut! Konstigt folk det finns här i trakten.

Just som hon skulle till att somna, fick hon höra ett underligt ljud. Det kom nerifrån dörren. Det skrapade och pep och liksom plaskade av vatten.

Fru Jonsson satte sig kapprak i sängen. Hon var stel av skräck. Så väckte hon sin man.

— Älskade, det är någonting!

— Vad? sade Jonsson yrvaken.

— Där! Nere vid dörren.

Jo, nu hörde Jonsson, att något var på tok. Han tog ficklampan, tände den och gick upp.

Fru Jonsson hade verkligen rätt. Det var någonting. Det var en liten stackare till mus, som råkat dimpa ner i vattenhinken. Nu sam det lilla kräket av och an och försökte komma upp ur hinken.

— Stackars liten, sade Jonsson, tog hinken, öppnade dörren och slog vatten och mus utanför trappan.

Det blev några timmars orolig sömn. Men både Jonsson och fru Jonsson vaknade strax efter soluppgången. Det var någon som knackade på.

Jonsson drog på sig morgonrocken och gick och öppnade. Men där ute fanns inte en levande själ.

— Konstigt! sade Jonsson. Jag hörde tydligt, att det knackade.

— Det gjorde jag med, sade fru Jonsson.

Hon var så rädd, att hon inte tordes tala högt.

De lyssnade intensivt.

Nu knackade det igen.

Då gick Jonsson upp och röt:

— Stig på!

Han öppnade farstudörren endast för att ännu en gång konstatera, att det ingen fanns där utanför.

— Det här var mystiskt, sade Jonsson.

De gick upp och klädde sig. Stämningen var dyster. Ingen sade någonting på hela dagen, men de såg på varandra, vad de tänkte.

Dagen gick under allehanda småbestyr. När fru Jonsson lade sig den kvällen, sade hon:

— Det kanske vore bäst, att vi reste tillbaka till stan igen.

— Prat, sade Jonsson. Jag ska ordna det här.

— Hur ska du bära dej åt?

— Naturligtvis tar jag reda på, vem det är som knackar på dörren.

Jonsson skulle inte lägga sig den natten. Han beväpnade sig med en kraftig knölpåk och bestämde sig för att hålla vakt vid stugan den natten. Det vore väl märkvärdigt, om man inte skulle få vara ifred i en stuga, som man hyrt för dryga pengar.

Soluppgången kom. Det var grant och Jonsson njöt. Han kände sig inte ett dugg sömning. Just som han satt och njöt, fick han höra knackningarna.

Ljudlöst reste han sig och smög sig fram till stugan. Knackningarna kom från den gavel, som var vänd mot soluppgången. Och där fanns också fridstöraren. Det var en gröngöling, alltså en hackspett. Den satt och trummade på stockarna. Knack knack, knack lät det. När spindlar och andra småkryp trummats ut av knackningarna, åt hackspetten upp dem. Så enkelt var det.

Jonsson måste le åt sig själv. Han gick in efter den lilla ängsliga frugan, bar henne i armarna till stugväggen och visade på hackspetten.

— Där har du spöket, sade han.

Och då måste till och med fru Jonsson skratta.

— Men ändå, menade fru Jonsson, ligger det något ruskigt i att bo i en stuga, där en människa mördats.

Frampå förmiddagen kom bonden ner till dem. Jonsson passade på och frågade om detaljer i mordet.

— För det första är det femtio år sedan det skedde, sade bonden. Och för det andra var det inte här utan i en stuga uppe i skogen, som förresten är riven för länge sen.

— Jasså, sade Jonsson lättad. Men varför har två familjer hyrt här och inte kunnat bo kvar?

— Det beror helt enkelt på, att de var vidskepliga. Dom påstod, att det knackade i väggarna som om någon ville in.

Då skrattade Jonsson.

— Det är riktigt. Både min fru och jag har sett fridstöraren. Det är en hackspett.

— Kunde tro det, sade bonden.

Det blev en ljuvlig sommar för herrskapet Jonsson. Fru Jonsson har för länge sedan vant sig både vid grodor, råttor och ormar. Ty hon trivs.

Erik Wahlund:

FLICKAN VID stranden

Det var en kväll på försommaren, jag första gången hörde hennes röst. Jag hade som vanligt ridit hästarna i vall ned till ängarna mot sjön, och sen tog jag båten och rodde ut att vittja mina mjärdar och ståndkrokar. Men fångsten blev klen. Gäddan höll tydligen på att komma ur "hugget", och mjärdarna gav bara några småfiskar, av vilka de flesta fick vända åter till friheten.

Jag kunde dock inte ge mej till att fara direkt hem, tyckte jag. Kvällen var alldeles för vacker. Jag gjorde i stället en sväng ut på sjön, rodde över mot andra stranden och strök fram tätt utmed land. Jag tog långa, kraftiga årtag. Tyckte det var skönt att få sträcka ut, att riktigt få ge utlopp för min styrka. Sen kunde jag hålla upp med rodden en stund och sitta där och meditera.

Jag hade just rundat en udde och satt och vilade på årorna, sått nästan och funderade på att vända, när jag fick höra någon sjunga. Först uppfattade jag rösten bara svagt och avlägset, men när jag rott fram en bit till, hörde jag sången tydligare, kunde uppfatta enstaka ord. Fast de klingade så främmande och hörde till ett språk, som jag inte kände eller förstod. Det var en kvinna som sjöng. En ung flicka måste det vara, tänkte jag, ty stämman lät så barnligt vek ibland. En mer sakkunnig bedömare än jag hade måhända funnit sången mindre fulländad, men det var just det enkla och okonstlade, som grep mej. Det var ingen minter visa hon sjöng, flickan, men det var inte bara det, att sången lät sorgesam, utan det låg liksom bedrövelse i själva rösten.

Det hade blivit halvskumt och hur mycket jag än ansträngde mej kunde jag inte urskilja så värst mycket av stranden än mindre upptäcka den hemlighetsfulla sångerskan. Mitt för där jag befann mej, hade vattnet liksom roat sej med att göra en liten knuff mot stranden och totat till en liten vik och dit in var det ju ganska svårt att se.

Vem var hon, flickan? Varifrån kom hon och var hörde

hon hemma? På den här sidan sjön var det rätt folktomt. Bara några sommarvillor fanns det. Det kunde ju hända att flickan var från någon av dem. Kanske en släkting på besök? Eller kanske rent av någon flykting, som fått ett tillfälligt hem här ute?

Jag dröjde kvar en god stund i hopp om att sångerskan ånyo skulle låta höra sej. Men allt var tyst. Det var bara några ånder, som snattrade i vassen.

Nästa kväll var jag åter ute på sjön. Kanske jag på nytt skulle få höra sångerskan? Kanske rent av få se henne? Men jag rodde inte direkt till den plats, där jag kvällen förut setat som förhäxad. Jag tog i stället samma väg som då. Det var liksom jag ville inbilla mej själv att jag inte var så angelägen, ville låtsas komma av en ren tillfällighet. Jag var för övrigt rädd, att flickan skulle bli skrämmd och ge sej iväg, om han på långt håll såg mej komma. Om hon nu var där även i kväll!

När jag rundat udden och såg viken framför mej, vilade jag på årorna och lyssnade i spänd förväntan, men hörde blott en taltrast, som pratade på allt vad han förmådde, och några bofinkar, som tisslade och tasslade med varann i ett busksnår. Jag tog några årtag och lät båten glida in i viken, fast såg just inte mer för det. Men alldeles som jag skulle vända, kom jag att kasta blicken mot en berghäll, som sköt ut i vattnet, och höll nästan på att släppa årorna, så häpen blev jag. Ty nedhukat på berget satt en ung flicka och betraktade mej. Förvånad och med spånt intresse.

Det var ingen flicka från trakten och ingen som jag kände eller sett förut. Nej, det låg något okänt och främmande över henne. Svarthyad och mörkögd var hon. Jag var alldeles intill berget och såg henne tydligt. Ansiktet var finskuret och tilldragande och ramades in av ett ostyrt hårburr.

— Go da, sa jag och gjorde en gest liksom för att ta av mej

mössan, men så kom jag ihåg, att jag inte hade någon huvudbonad och lät i stället fingrarna glida genom luggen.

Flickan bara nickade litet förläget till svar.

— Var det fröken som sjöng här igår kväll? Jag pratade på utan att veta, om hon förstod ett dugg av vad jag sa.

Flickan satte sej upp, tom en mosstapp och kastade ned i vattnet och började tala.

Jo, hon hade varit här nere vid sjön i går, brukade sitta här nere en stund mest var kväll. Hon talade rätt god svenska, hade visserligen litet svårt att finna rätt uttryck ibland och gjorde uppehåll liksom för att söka ord.

Jag stakade båten till land, hoppade ur och satte fast den mellan några stenar. Så klättrade jag upp till flickan, slog mej ned bredvid henne och började prata. Jag bekände att jag föregående kväll hört hennes sång och förgäves sökt få se en skymt av henne.

Hon berättade litet om sej själv. För några månader sen hade hon befriats ur ett koncentrationsläger. Så hade hon förts över till Sverige och efter sjukhusvård hamnat här ute. Nu bodde hon hos en läkarfamilj och hade det bra. Kunde komma och gå som hon tyckte.

Jag ville inte fråga så mycket för att inte verka nyfiken men fick i alla fall veta en hel del om hur hon haft det. Rosa hette hon. Ja egentligen hette hon något annat, men hennes rätta namn lät så besynnerligt, att man helt enkelt döpt om henne, när hon kom till Sverige.

Det blev rätt sent, innan jag for hem. Men när jag redan var långt ute på sjön, kom jag att tänka på att jag glömt fråga Rosa om jag fick ro över och träffa henne någon mer gång. Fast det kunde ju hända, att hon kom ned, som hon brukade, även nästa kväll. Eller också kanske hon sökte sej någon annanstans nu när hennes älsklingsplats blivit upptäckt?

Nästa kväll rodde jag över sjön i alla fall. Och redan på långt håll såg jag, hur flickan stod och vinkade åt mej. Det var aldeles som om hon tagit det för given sak, att jag skulle komma. Vi hade mycket att språka om, mycket att berätta för varann, och det blev sent även nu. Det blev riktigt skumt utan att vi egentligen varnade det. Men skymningen kommer ju också så sakta och omärkligt om våren och sommaren. Inte så där tung och tjock som på hösten och vintern, när den liksom vill gastkrama en och ta struhtag, utan försynt och varligt.

Det blev som en tyst överenskommelse, att vi skulle mötas var kväll, Rosa och jag. Mitt fiske brydde jag mej inte mycket om numera. Och hemma började man undra över vad jag egentligen hade för mej där ute på sjön.

Rosa och jag kunde långa stunder ligga framstupa uppe på berget och samtala om allt möjligt. Trots sin ungdom hade hon varit med om så mycket, upplevat så mycket som skulle kunnat göra en man förtvivlad. Mycket mindre då en späd flickunge! Ibland hoppade vi omkring på strandstenarna eller jagade varann utmed sjökanten, tills vi uttröttade slog oss ned i det mjuka gräset. Ibland lyckades jag få Rosa att sjunga något för mej.

Genom våra samtal stärktes vänskapen mellan oss. Rosa fick förtroende för mej och talade fritt ur hjärtat. Hon berättade en kväll om den skräck hon känt, när hennes far blev hämtad för att ställas mot en vägg och skjutas. Och hon försökte ge mej en liten föreställning om sin förtvivlan, när hennes mor och syster pinades ihjäl.

Plötsligt brast hon i gråt, lät huvudet sjunka ned i mitt knä och grät, så att hela kroppen skakade. Jag strök henne litet varsamt och tafatt över håret men fann just inga ord till

tröst. Men i en sån situation har nog ord inte så stor betydelse. Man förnimmer i alla fall, om det är någon, som förstår en.

Den familj Rosa bodde i, bestod bara av äldre människor. Och därför var hon så innerligt glad över att hon funnit en jämnårig, som brydde sej om henne och som hon kunde anförtro sej åt. Ibland åkte vi ut på sjön. Rosa skulle lära sej ro. Men hon var mest okynnig och plaskade vatten på mej. Jag hade ett par metspön i båten och vi provade fiskelyckan men utan framgång. Rosa kunde inte hålla sej tyst och stilla. Hon trallade och småpratade och skrämde naturligtvis bort fisken. Det sa jag också.

— Varför tog du mej med då, när du vet att jag inte kan hålla mej tyst? sa hon och låtsades bli stött.

Men hon förstod nog att jag mest skämtade och egentligen struntade i fisken.

Så gick dagar och veckor. När jag någon gång träffade mina gamla bekanta undrade de var jag egentligen höll hus numera. Men jag svarade bara undvikande. Lät så ordknapp och frånvarande, att man antagligen fann mej odräglig och hopplös.

En kväll berättade Rosa att hon snart skulle resa från Sverige. Det såg nästan ut, som om hon vore bedrövad över den saken. Fast det kunde ju hända att det var bara jag som inbillade mej det.

Sista gången vi var tillsammans, var en kväll på eftersommaren. Dagen hade varit brännande het och aftonen var ljuvligt ljum. Vi talades vid som vanligt. Nej, som vanligt var det nog inte. Det kom så forcerat det vi sa! Jag tyckte allt föreföll så intensivt och mättat. Det var liksom vi ville krama varje minut, varje sekund av de sista flyende timmarna!

Jag hade funderat över om jag inte på något sätt kunde hålla flickan kvar hos mej. Hemma behövde vi en jungfru, men Rosa skulle väl inte orka med det tunga arbetet på en bondgård? För övrigt hade far visst redan ordnat med hjälpen och skulle säkerligen inte bry sig ett dugg om vad jag hade på hjärtat. Och att skaffa mej kvinna hade jag inte råd till.

En ny dag hade börjat gry innan jag vände hemåt. Rosa stod där uppe på berget och vinkade så länge, jag såg henne. Jag stannade och vinkade tillbaka innan jag måste runda udden och skulle komma ur synhåll. Och när jag inte mer såg något av flickan sjönk jag ned i båten, satte händerna för ansiktet och brast i hejdlös gråt.

Solen steg högre och högre, badande sina strålar i vattnet och kastande in ljusknippen till fåglarna, som höll morgonkonsert i snåren. Men ute på sjön drev en båt fritt i morgonvinden . . .

— ★ —

Barntuberkulosen på tillbakagång. Överläkare Sture Brunk vid Kungshults sanatorium konstaterar i sin rapport för sistlidna år att barntuberkulosen visar en glädjande tillbakagång för Hälsingborgs vidkommande och att tendensen synes vara densamma över hela landet. Främsta orsaken härtill är de förbättrade levnadsförhållanden som kommit alla samhällsklasser till del på senare tid men även det direkta tuberkulosarbetet har sin del i framgången. Skulle nödtider bryta in finns dock ingen möjlighet att hoppas på fortsatt nedgång i tuberkuloskurvan ty nödtider och tuberkulos äro oskiljaktiga följeslagare och blir det nöd kan inga medicinska åtgärder hålla folkfienden tillbaka. Tuberkulosen är nämligen en sjukdom på det sociala planet och ger en mycket känslig kurva på befolkningens levnadsstandard.

Bertil Bodén:

Guldfiskar

— Guldfiskar, sa Eva fundersamt och trutade med munnen medan hennes ögon fick ett fjärrskådande uttryck som en kantarellplockares om hösten, guldfiskar, det är vackra djur. Men jag tycker alltid liksom att det är någe tragiskt över dom. Kanske beror det på ett sorglustigt barndomsminne som är förknippat med guldfiskar — tio stycken . . . vackert . . . röda . . . guldfiskar . . .

— Äh, låt höra!

— Ja, kör för det. Jo — som du vet, växte jag upp på en herrgård ganska långt bort på landet. Pappa var ofta på resor och mamma pysslade så mycket med sin älskade trädgård att vi tre syskon mest var överlämnade åt oss själva. Lekkamrater fanns just inga i närheten, utan vi var hänvisade till vår egen fantasi. Ofta sprang vi i vägen i lagårn eller stallet, men mest lekte vi nog i parken, en sån där riktig gammaldags herrgårdspark, du vet. Trots att vi var lite rädda för de där höga och hemlighetsfulla träden, tjusades vi samtidigt av den trolska stämningen där inne i halvdunklet och alla konstiga och hemiska ljud, som gav extra spänning åt våra lekar. Längst in i en mörk vrå av parken låg en liten grön damm, som under sin slemmiga yta dolde underliga djur och förborgade skatter. Den utövade en magnetisk dragningskraft på oss och där upplevde vi alla möjliga märkvärdiga äventyr. Då behövde egentligen ingenting hända, själva vistelsen där var så laddad med spänning att den gav upphov till intensiva inbillningsupplevelser.

En dag när pappa kommit hem från en lång resa, hade han

med en present till oss. I en fiskhandel i stan hade han köpt tio stycken guldfiskar i en stor blå hink, som forslats ut på en gammal kärra. Egentligen skaffade han förstås fiskarna för att dom skulle äta upp det gröna i dammen och hålla rent där, men det visste ju inte vi. Alla tre ungarna satt vi på kanten av dammen när Pappa släppte ut fiskarna — och det var hemskt spännande! Det var inga vanliga minaityr-fiskar minsann, som man har i en liten glasburk, utan riktigt stora — som handflator ungefär — och obeskripligt granna! Dom skulle föröka sig duktigt hade fiskhandlarn sagt till Pappa och nästa år skulle vi kanske ha dubbelt så många!

Efter någon tid hade fiskarna ätit upp allt ytslemmet så att vattnet var alldeles klart och svart som i en skogsjärn, och när fiskarna simmade omkring kunde man se det glimma därnere i djupet likt solreflexer. Den sommarn övergav vi nästan helt kalvarna och fölen och hölls i stället nere vid dammen hos guldfiskarna — våra egna guldfiskar! På eftermiddagarna, medan kvällssolen strilade in genom det täta lövtaket, kunde vi sitta på kanten alldeles stilla och andlöst tysta följande med blickarna de röda strimmorna nere i vattnet. Vi hade ofta med oss några brödkanter som vi spart från middan och smusslat undan för att mata våra vänner. När vi kastade smulorna på ytan kom fiskarna upp och snappade så lustigt efter dem.

Jag hade en egen fisk som hette Fredrik och bar en liten svart fläck på ena sidan, och jag arbetade alltid på att vänja honom att hoppa efter brödsmlor — men det ville han sällan.

Den obligatoriska . . .

(Forts. fr. sid 11.)

många har inte avslutat sin yrkesutbildning, i en del fall inte ens hunnit börja den. När sjukdomen kommer slår den sönder hela deras existens.

Det har tidigare i dessa spalter påpekats, att av de ungefär 19,000 patienter som årligen skrivs in vid våra sanatorier och andra tuberkulosvårdande anstalter är i runt tal 9,000 recidivfall. Helt säkert skulle många av dessa senare ej behövt göra denna bittra återresa, om samhället gett dem bättre existensmöjligheter under sjukdomstiden. De lungsjuka väntar fortfarande på en effektivt organiserad eftervård, de partiellt arbetsföra på utbildnings- och omskolningsmöjligheter, som ska ge dem framkomliga vägar ut till produktionen i de friska människornas arbetande krets.

För att ännu ett ögonblick dröja vid den föreslagna sjukpenningen, så kan det vara skäl säga att den i stället för att vara för hög på många håll kommer att visa sig otillräcklig. Den motsvarar 105 kronor i månaden. Om man går till en tätort, till Stockholm för att ta ett exempel, så utgår för närvarande bidraget till en ensamstående inom socialvårdsklientelet med 85 kronor i månaden plus hyra. För en del kategorier, de lungsjuka bland annat, utgår dessutom ett kosttillägg av 20 kronor. Nu vet vi att socialvårdsklientelet till största del består just av sjuka människor och dessa skulle alltså med en sjukpenning av 105 kronor i månaden fortfarande bli beroende av fattigvården för sin hyra. Vi måste bort från denna förnedrande hjälpform för sjuka människor.

Ju mer man funderar över saken desto mer undrar man, om inte tiden är inne att, som föreslagits från en

Annars var han väldigt snäll och kom nästan när jag visslade på honom.

En kväll när vi kom ner, satt katten och vaktade på fiskarna och då blev vi hemskt ängsliga, men så kom Pappa och knuffade kisse i dammen. När han kröp upp, slokörad och med pälsen slickad efter kroppen, skrattade alla guldfiskarna och sen gick Månsa aldrig mer dit.

Hela sommarn var vi väldigt lyckliga över våra guldfiskar och kände oss på något sätt så rika. Varje morgon efter frukost sprang jag ner och räknade in allihop för att vara säker på att ingen saknades. Ibland när någon på okynne gömt sig på botten och inte kom fram, blev jag hemskt orolig och räknade om och om igen — men kom ändå bara till nio. Då satt jag med tårar i ögonen vid dammkanten och väntade tills också rymmaren uppenbarade sig och jag hade alla mina tio fiskar där igen.

På hösten när vi skulle fara in till skolan kunde vi först efter gripande avskedsceremonier och med stor saknad slita oss från guldfiskarna. Men tiden i staden gick fort, snart var terminen över och vi fick resa hem på jullov.

Hemma var snö och när vi fick se att dammen frusit till så att vi kunde åka skridsko blev vi väldigt glada. Vi hämtade genast kvastar för att sopa rent till en bana. När vi stått i en stund gav plötsligt Inga upp ett tjut och stannade som paralyserad med blicken fäst mot isen. Vi rusade dit och upptäckte något rött som skimrade genom den svartblanka isen. När vi

En man berättar (Forts. fr. sid. 12.)

na detta svindlande tal, där han satt i sin tunna kavaj och nötta, arbetsslitna skinnväst.

— Ja, det var både för båt och last. Men det är ju sånt som står på papperet, och som dom förstår att man aldrig kan betala. Jag fick betala med sparken från det fina bolaget, en riktig och regelrätt spark som herrn förstår. Men — man har klarat sig i alla fall. Man har ju ingen gumma och några barn att sörja för — då hade det kanske varit värre.

Ja, herrn förstår mej, det var ju från början den där Greenwichens skull, som jag sa till bolaget om. Men när man tänker mer och mer på saken förstår jag inte, att en liten whisky-grogg sedan kunde ställa till med allt eländet! Herrn förstår — en miljon trehundra femtiotusen i skadestånd! Det skulle jag betala. För en whiskygrogg. Undra på att allt är så upp och nedvänt här i världen! Ja, adjö då och tack för mej!

Han tog upp sin tummade mössa och satte den på det grånade håret, som en gång i passadvinden hade fladdrat ljost och yvigt, och han gick med trötta gammalmanssteg mot dörren . . .

del håll, slopa alla våra olika socialvårdande hjälpformer och i stället skapa en socialersättning, som i sig inrymmer dem alla. En socialersättning som är varje medborgares rättighet, när arbetslöshet, sjukdom, ålderdom eller andra omständigheter driver henne mot nöd, och som i varje enskilt fall anpassas efter vederbörandes hjälpbehov. En socialersättning som garanterar varje medborgare en tillfredsställande och människovärdig existens och som skänker de fattiga de gamla, de sjuka den sociala trygghet, som är ett av våra krav på morgondagens samhälle.

Hilding Ståhl.

la oss ner och kikade, såg vi att det var magen på en stackars guldfisk. Då med ens mindes vi våra kära gamla fiskar och blev hemskt ledsna. Som tur var, var det i alla fall inte Fredrik.

Så fortsatte vi att sopa, och rätt som det var skrek Sven till och pekade ned mot isen. Ännu en guldgälsande mage fastfrusen i isen. Vi stannade av ett slag och kände oss väldigt sorgsna. Men som tur var, var det fortfarande inte Fredrik. När vi sörjt en stund började vi jobba igen — nu med extra fart och kraft. Även om det hela var tragiskt, var det samtidigt spännande: ungefär som att plötsligt hitta pärlor i sanden.

Vi sopade och sopade med gråten i halsen under orosfylld spänning. Så småningom var alla tio inräknade — även Fredrik! Först sörjde vi väldigt över alla stackars guldfiskarna, som haft det så kallt och otäckt. Så kom vi att tänka på vilken förlust vi gjort, att vi inte skulle få ha dom där nästa sommar och blev ännu mer ledsna.

Men hur det nu var så bildade fiskarna ett så vackert mönster i den mörkblanka isen. Det blev till något hemlighetsfullt med de där röda strimmorna från här och där inströdda guldfiskar. Nu hade våra stackars fiskar liksom kanoniserats, och länge betraktade vi dem med ett slags helig vördnad, slutade Eva med ett litet tvunget skratt.

— Det var en söt saga. Hur blev det sen då?

— Tja, sen — sen åkte vi skridskor och hade hemskt roligt. Det blev liksom bara tjugigare att åka på det där vackert guldgälsande mönstret . . .

Helmer Grundström:

INFÖR ETT BROTT

Ibland om sommarkvällarna, då ensamheten känns värre än eljest och melankolin ligger som en tyngd över hjärtat, brukar jag söka mig utanför tullarna. Jag brukar gå för mig själv, en misantropisk skugga bland blommorna och vildsnåren, skygg, otillgänglig, rädd att stöta hop med nån bekant och ängslig att tilltalas. Då jag gått mig tillräckligt trött, ruvande på mina vilna tankar, sätter jag mig helst i nån undangömd buskservering, där jag läskar mig med vatten eller en kopp ljummet kaffe. Skymningen, som sakta smyger sig över omgivningarna, förälskade par, vilkas röster når fram till mig på ett opersonligt språk, fåglarnas kvitter och doften av olika slags örter smälter samman till en symfoni som både lisar och fyller mig med svärmod. Jag är på en gång både delaktig och ställd utanför denna organiska livsytring som både syns och hörs. Jag gillar att sitta så där, men jag vill inte delta aktivt i någonting.

Och ändå kan det hända att jag just en sån kväll mot min vilja konfronteras med människor som jag mött förut och som jag under flera år gjort allt för att försöka glömma. En sån konfrontation kan vara både behaglig och obehaglig; mest då det senare.

Således hände det sig en kväll förra sommarn, då jag led självplågarens alla kval tillsammans med en loranga, att en röst som föreföll mig bekant nådde mina öron. Det var en vulgär, något hes mansröst, och ofrivilligt väckte den obehagliga minnen till liv. Jag kunde svära på att jag hört samma mansröst längre tillbaks i tiden men jag kunde inte erinra mig när och under vilka omständigheter. Hur som helst gjorde jag ett misslyckat försök att återgå till mina ensamma meditationer. Mannen, som var i besittning av rösten, dök snart upp

och det var tydligt att han utvalt samma undangömda servering som jag.

I hans sällskap befann sig en annan man, som talade betydligt lägre och vars röst jag inte kunde einra mig ha hört förut. De sneddade över den öppna platsen och slog sig ner vid bordet alldeles intill mitt.

Trots att jag bestämt mig för att sitta för mig själv kunde jag inte låta bli att granska mina nya grannar. Den ene, vars röst jag inte reagerat inför, var liten och oansenlig. Han var klädd i en mörk, opressad cheviotkostym, grå filthatt och grönmelerad skjorta med vit krage och prickig fluga. Skorna som ursprungligen varit mörka var smutsiga och slitna. Ansiktet var grått, med ett undergivet uttryck, och hela intrycket ingav mig en känsla av glädjelöshet och misär.

Mannen i hans sällskap var nästan i allt hans fullständiga motsats. Han var storväxt och välmående. Ansiktet strålade av frodig förnöjsamhet och den modernt gråa sommarkostymen var ny och välpressad. Han hade ljusgråa skor med bruna tåhåttor, grå skjorta med krage av samma färg samt röd slips. Han bar ingen huvudbonad och hyn verkade garvad av sol och vindar.

Under alla förhållanden gjorde han ett välvärdat och prentabelt intryck. Det fanns dock något jag inte tyckte om hos honom och det var hans blick. Där jag satt dold bak ett par lövrika buskar kunde jag iakttaga honom utan att själv bli sedd. Och när han gjorde sin röst hörd genom att beställa ett par svagdricka kände jag mig faktiskt glad över att ha fått ett så bra gömställe. Ty i detta ögonblick hade jag velat ge så mycket som möjligt för att inte bli igenkänd. Jag ertappade mig nämligen själv med att känna igen honom.

Han hade ett vardagligt namn på den tiden och jag förmodade att han hette så även nu. Det var tolv, tretton år sen och fast han ändrats en hel del var det inte svårt att identifiera honom. Framförallt var det mycket lätt att göra det på hans blick, ty den var lika falsk och opålitlig som den alltid varit.

Varför han dök upp just här och vad han hade för intressen av den andres sällskap intresserade mig inte. För mig var han ett avslutat kapitel, inte allt för angenämt, och jag såg mig omkring för att hitta en bakväg ur serveringen. Jag förstod dock att jag skulle bli observerad i samma ögonblick jag reste mig och föredrog därför att sitta kvar. Min kväll var under alla förhållanden förstörd och jag gissade att de inte skulle stanna allt för länge.

Vad de nu än hade att säga varandra, jag undvek sorgfälligt att lyssna. Jag koncentrerade mig på allt möjligt annat och till att börja med gick det också ganska bra, kanske mest därför att deras samtal var lågt och monotont. Efterhand höjdes dock deras röster och mot min vilja hörde jag den lille säga:

— Var inte för säker! Du får nog ditt du med en gång!

Det låg en sån förbittring i hans röst att jag hajade till. Ur en synpunkt var det både naturligt och följdriktigt. Var det så att dessa känt varandra en längre tid fanns det säkert tillräckligt orsak att vara bitter. Jag hade själv varit det en gång. Jag hade hatat denne man så våldsamt att jag önskat hans liv. Men allt detta hat hade för länge sen värkt ur. Jag hade kommit över det. Nu kände jag ingenting annat än ett tilltagande obehag, en motvilja mot att ännu en gång stå ansikte mot ansikte med nån jag definitivt strukit ut ur mitt liv.

Och nu satt, endast några meter från mig, en annan man och hatade honom lika bittert som jag gjort en gång.

Kunde orsaken vara densamma?

I så fall visste jag också vad den tilltalade skulle svara. I förväg såg jag honom jag inte kände, rycka till och sjunka ihop inför de cyniska och överlägsna ord, som skulle gissla honom som piskrapp.

Antagligen gissade jag fel, ty den väntade repliken uteblev. Det blev tyst en stund, så tyst att jag åter kunde höra mitt hjärta slå, fåglarna kvittra och vinden susa i löven.

Samtalet hos de två ebbade ut av sig självt. De tände var sin cigarrett, betalade och avslägnade sig under tystnad. Den ene, reslig och kraftfull, den andre spenslig och svankryggad.

Så fort de försvunnit i skymningen försökte jag glömma dem. Vilken hemlighet de än hade tillsammans angick den mig inte. Jag skakade på huvudet som för att bli kvitt en närgången insekt eller en obehaglig dröm. Och eftersom det var sent och stängningsdags reste jag mig och vandrade ut i kvällens vemsfyllda ensamhet.

Jag hade inget särskilt mål, jag strövade omkring på måfå, och eftersom jag inte ville gå direkt hem gjorde det mig det samma var jag hamnade. Jag vek av från stigen och närmade mig en plats där jag visste att nyponbuskar och ormbunkar brukade trivas. Jag hade varit där förut, under föregående somrar, och eftersom jag älskade vildrosor gick jag bort till ett av de otillgängligaste snåren för att bryta ett par kvistar.

Men jag hann inte sätta mitt beslut i verkställighet förrän jag upptäckte honom.

Han låg på rygg, med den ljusa kostymen lika oklanderligt pressad, och jag fick först en känsla av att han sov. Från hårfästet, vid ena tinningen, avtecknade sig emellertid en blodstrimma ner mot örat och hans ansikte, som tidigare varit

bronsfärgat, var nu askgrått. Hans händer var hårt knutna och ena benet hade dragits hop i en vinkel.

Jag behövde inte böja mig ned och undersöka honom. Jag visste att han var död och jag visste också hur hans baneman såg ut. Vad han hette visste jag däremot inte och inte heller hade jag en aning om vad som låg bakom denna ödesdigra uppgörelse. Det intresserade mig inte; jag kände i detta ögonblick ingenting inför den stofthydda som nyss varit en levande människa. Han hade aldrig fört något gott med sig och en gång hade jag hatat honom lika intensivt som den till synes obetydliga man som för en halvtimme sen gått bredvid hans sida ut i kvällen.

Det hade kunnat vara jag som gjort det, tänkte jag. Men eftersom det inte var jag och eftersom jag för länge sen strukit över och fortsatt vidare kände jag att detta inte angick mig. Jag kände en skälvning av sorg inför vildrosorna som trampade ner omkring den döde och med hjärtat lika tungt av melankoli fortsatte jag min vandring, lika ensam, lika hjälplöst utanför både kärlek och hat, lika fattig och skugglik.

För mig hade ingenting förändrats, varken åt det ena eller andra hållet... Jag hade konfronterats med något förflutet men det hade glidit förbi. Lika tomhant som jag börjat min vandring avslutade jag den. Jag hade inte ens några vildrosor med mig tillbaka, ty naturligtvis glömde jag dem liksom jag glömt så mycket annat som varit mig kärt och ljuvt under mina bittra och svärmodstunga år...

Rysk kvacksalvare åtalas för behandling av tbc-sjuk. Att söka kvacksalvare för att få bot för tbc måste nog rubriceras som minst sagt oförnuftigt. En ung fru från Sundbyberg, som tidigare opererats för tbc i ett knä, hade hört rykten om de lyckade kurer som en herre av rysk härkomst, bosatt i Stockholm, skulle ha åstadkommit på "förlamadé ben" och sökte honom för att få hjälp. Fastän ryssen fick uppgift om den unga fruns tidigare operation lät han henne undergå ett slags massagebehandling under ganska lång tid. Då behandlingen, naturligt nog, blev resultatlös tröttnade patienten och sökte vård på ett sjukhus i Stockholm, varifrån hon remitterades till kustsanatoriet Apelviken. Överläkaren därstädes rapporterade fallet till medicinalstyrelsen, som nu anmält ryssen till åtal för att han behandlat fall av tbc.

Calmettevaccination av nyfödda rekommenderas av med. dr Haqvin Malmros i Örebro, vilken framhåller att spädbarn och småbarn har mycket dålig motståndskraft mot tbc. Om de blir infekterade, utvecklas i många fall snabbt en tuberkulös hjärninflammation, som alltid leder till döden. Mot en sådan bakgrund kan man inte annat än tillstyrka en obligatorisk, systematisk genomförd calmettevaccination av alla nyfödda, vilken förefaller minst lika berättigad som vaccination mot smittkoppor.

470 nyinryckande värnpliktiga i Norrköping få i dagarna fri tuberkulinundersökning och — om så erfordras — calmettevaccination. Det gäller de ynglingar som i vår skola rycka in till sin första värnplikts-tjänstgöring och en var har fått kallelsekort till stadens dispensärbyrå, där dr Ragnar Frölinder sköter om behandlingen. Kostnaden svarar Nationalföreningen för.

Emil Hagström:

Långt uppe bland Norges fjäll föddes han en vårdag, då solen lyste så innerligt ljus och vinden viskade förunderliga ting om den stora Atlanten med alla båtarna, de vilda stormarna och lugna duningarna, klämtande som klockorna en helgsmålsringning i Röros. Och den talade jämväl om trägna fiskares kamp, för att vinna havets silver i skötarna. Men åt det håll, varifrån vinden kom den dagen, gick inte hans färd, utan han skyndade ned till den glittrande sjö, som kallades Fämunnsjön, och som var så sällsynt vacker i de höga bergens och de skogklädda strändernas krans. Och sjön öppnade sin famn för honom och han gladde sig åt detta, som en yngling gläder sig åt det första, blyga mötet med sin käresta.

Men han stannade inte länge här i dalen mellan de blånande bergen. Han hade bråttom att komma ut i världen och se sig om en liten pilgrut och efter ett ömt farväl reste han vidare. Den väg han nu tog kallades Trysilälven, och den vägen var mycket fager att skåda för den, som är född uppe i nakna högfjället, där glaciärernas is utstrålar en evig köld. Här var alltså vänt och blommande och förunderligt hjärtligt på alla sätt. Ty även om en del människor som han mötte såg lessna ut, så blev de i alla fall en aning gladare då han kom farande. Han var ett löfte om en ljusare tid. Och ibland mötte han flickor, som satt och vaktade boskapen, ty det var redan varmt och grönt, och medan de vaktade lade deras händer maska till maska i stickningen allt medan deras tankar vandrade långt bort till någon som de höll av.

Men älven fortsatte, han. Och nu var han strax inne i ett annat land. Glittrande glad gick han förbi tullfolk och vaktposter, men utan både pass och papper kom han över gränsen. Glittrande glad sjöng han en visa för Finnskoga fattiga nybyggare, som höll på att bryta mark på det att de efterkommande skulle ha en teg att skära i framtidens ovissa dag. Och den trägne lyfte sitt huvud och lyssnade neråt äldalen. Sannerligen var inte den verkliga våren kommen efter den långa gråvintern. Bäst att raska på med vårbruket, men först ville han ner till älven och tag sig ett fiskkok och överraska mor i stugan. Och han

Älven

sprang som en ung pojke, gamla karln, och visslade gjorde han, så att talgoxfar i vintergrå vinbärsbusken rakt måste titta fram och se vad som stod på. Men så fick den lille spelevinken så brått med bosättningen, att han inte hade tid med några vidare funderingar.

Överallt där älven drog fram gladde han människor och djur. Det är fjällflodstider, sade folket och kisade upp mot solen allt medan deras allvarsmunnar ovan formade sig till ett leende. Snart är sommarn här, kvittrade fåglarna och de nyvakna, drumliga humlorna och alla flyn instämde.

Den väg älven nu tog kallades älv dalen och själv kallades han Klarälven, fastän han just då inte alls gjorde skäl för namnet, så mycket slam och så mångt skräp som han förde med sig. Men kanske var namnet tillkommet med tanke på att solen i de trakterna lyser klarare än någon annanstans i världen.

Som han nu vandrade vidare kom han ner till tätbebyggda trakter och han lärde känna både den ene och den andre, som en främling ofta gör i en gästvänlig bygd. Och en kväll såg han i det bleka stjärnljuset en underlig figur vanka omkring på stranden. Han mumlade ord om Hades, en plats som älven aldrig hört talas om tidigare. Men den låg väl längre fram på levnadens stig, tänkte han så dristeligen. Jämväl talade den konstiga figuren om några människor som han kallade clovn Clopopisky, broder Andersson och jägar Malm, vad det nu kunde vara för ena, inte kom de i alla fall från Fämunshället. Och den underlige mannen hade så sorgsna ögon, att älven ville muntra upp honom med en lustig låt och han kvittrade och kvintilerade allt han orkade i strandkanten. Och hur det var började mannens ögon på att skratta och han hittade rad för rad i en glad visa som han kallade Tre trallande jäntor, och den tyckte älven var som den skulle, glad och lustig och lekande ljus som denna välsignat ljusa tid. Men inte visste älven att karln var en guda-benädad skald, vilken visserligen själv måst betala tryckningen av sin förstfödda bok, men som sedermera överraskade både förläggare och allmänhet med att bli större än alla andra skrivare, från sitt lidande till helgonglorian, från sin via dolorosa till evighetens skimrande vårhimmel för all Sveriges ungdom. Det visste inte älven, föga insatt i litteraturhistorien som han var. Men vackert tyckte han det lät, och det var kanske huvudsaken. Därmed lämnade han den konstige mannen åt sitt öde, endast för att råka en annan besynnerlig människa, denna gång en kvinna med släpande kjolar och sträng min, som man brukar se hos somliga gammaldags lärarinnor. Men så fasligt sträng var hon nu inte, hon hade bara utseendet emot sig, utan hon gick och fantiserade om en pojke, som hon kallade Nils Holgersson, en historia som evinnerligen skall leva och läsas av Sveriges unga hjärtansvår. Och älven slog frivolter och gjorde många lustiga knep och finter, rakt som en skolpojke som vill visa sig styv och så. Och sen buktalade han litet grand,

DET HÄNDE EN VÅR...

Det var medan vi var unga och gick på Semis. Vi var fascinerade av Lund och gick i kamratgång på upptäcktsfärd i gamla kullerstensgränder, där gaslyktorna ännu blinkade, till monumentet, där stjärnljuset glänste särskilt praktfullt och till Tuna, som gav sig sken av att vara gammalt slott, fastän det alls inte var det, och likväl gav oss stoff till de mest romantiska sagoboksfantasier.

Unga och sorglösa? Ånej, inte sorglösa. Vi hade alltid problem av två slag: kärlek och religion, i nu nämnd ordning. Ekonomiska problem är allt för vanliga bland studerande ungdom för att jag särskilt skulle nämna dem. Problem måste diskuteras, och det gjordes under nattliga timmar i lyor, som alla hade tycke av varandra. Vi hade bildat en trio, Lisa, Greta och jag. Och vi diskuterade således kärlek och religion omväxlande i Sölvegatan, tredje huset in på gården, Svanegatan och Bytaregränden.

Lisa var liten och rund med ett par dominerande stora, blåa ögon samt känd för sin elaka kvickhet — eller kvicka elakhet, om det nu gör någon skillnad. Ehuru det kan tyckas oförenligt med föregående, var hon dessutom utpräglat moderlig. Greta såg spansk ut och lyste av en godhet, som stundom verkade nästan onaturlig. Själv är jag alltför blygsam för att framhålla mina egenskaper.

Ingen av oss hade öknamn. Bland våra manliga kamrater var däremot öknamnsfloran rikhaltig och synnerligen intressant. Varför Rabarber fått sitt namn är svårt att veta. Han var en lång stilig pojke med blixtrande bruna ögon och likaledes blixtrande vita tänder. Vid de improviserade dansaftnarna på Husis — vårt mat- och pratställe — var han en alltid lika uppskattad kavaljer, och inte mindre uppskattad var han vid kårfesterna i Semis' gymnastiksal som dansör och revymakare. Kamraterna gillade Rabarber. Han var en präktig pojke och skulle säkert komma att bli en utmärkt folkskollärare.

Det var ett år, då våren kom sent. Men när den kom, var den allt det, som man väntar sig av en lundavår. Tulpanernas glada färgklickar lyste i alla gräsmattor, Biskopsgårdens häggar sände sin tunga doft långt ned i Sandgatan och utanför mitt eget fönster ståttade det gamla äppelträdet i en slösande prakt av skära blommor. Nätterna igenom sjöng näktergalarna i blind yra.

Det var vid den tiden vi lade märke till att Rabarber uppvaktade Greta. Det var nu inte så märkvärdigt, ty Greta var

söt, och Rabarber var inte den förste, som fått hjärtklappning för hennes leendes skull. Och nu log Greta sitt vänliga, vackra leende, svävade grasiöst i Rabarbers starka armar, när vi spelade grammofon på Husis och trampade sin cykel bredvid hans ut till landet — d. v. s. Dalby hage.

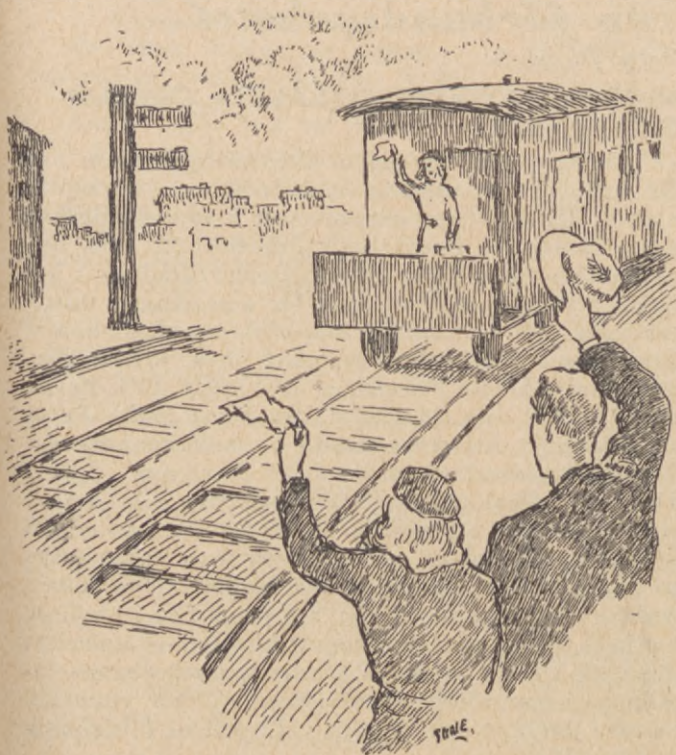
Men det var nu så med Greta att hon inte kunde förstå, varför hon inte skulle vara vänlig mot alla. Kär hade hon aldrig varit. Ja, det var nästan onaturligt, men det var så. Rabarber var en bra och trevlig pojke, som det var angenämt att vara tillsammans med. Men när han en dag började tala med Greta om kärlek, ja, förklarade, att hon var den enda för honom och att han inte kunde leva utan henne, blev hon förskräckt och visste inte hur hon skulle klara av den situationen. Ty hon kunde inte hjälpa det, men förälskad kunde hon inte bli. Hon var mycket olycklig för det, ty hon ville då rakt inte göra någon ledsen. I sin nöd smög hon sig slokörad till moderliga Lisa och berättade, hur det var. Lisa förklarade bestämt, att hon måste låta bli att vara tillsammans med Rabarber, annars skulle han ju aldrig komma över sin olyckliga kärlek. Det var skonsammast mot honom, att han fick se henne så litet som möjligt.

Så hände det sig senare samma kväll, att det knackade på Lisas fönster. Det var i och för sig ingenting ovanligt. Lisas fönster satt så lågt, att somliga föredrog att gå in den vägen. Vanligen knackade man för att varsko, innan man gick in och ringde på dörren. Lisa gick därför lugnt till fönstret och drog ifrån gardinerna för att se, vem det var. Därutänför stod Rabarber med ett blekt och förstört ansikte. "Får jag komma in?" — "Visst". Lisa skyndade att öppna dörren. Hon bjöd Rabarber sin blommiga fätölj och en cigarrett. Han tände långsamt cigarretten, medan Lisa satt mitt emot honom med mycket öppna ögon och väntade. Och så berättade Rabarber från sin synpunkt, vad Greta förut förtalt. Lisa var sådan, att man anförtrorde sig åt henne, oftast mer än man från början hade tänkt. Och större förståelse än den Lisa gav, kunde Rabarber inte ha fått av någon. Skulle inte Lisa förstå, hon, som i denna vår själv gick omkring och var olycklig för en folkskollärare i Småland? Hon nickade instämmande vid Rabarbers suckar. Kan väl någon, som inte själv uplevt det, veta vad det vill säga, att mitt i årets ljuvligaste tid gå och dölja ett sargat sinne bakom ett glatt smil? Ånej, ingen annan skulle kunna fatta det. Men de två visste. I skymningen sutto de, två tragiska

och då fick fruntimret bråttom att gå hem och skriva en historia om Stenen i sjön Rottnen, vilken inte alls ligger åt det hållet älven talat om då han buktalade, men historien var mycket fin och storslagen i alla fall. Jämväl hade kvinnan, medan hon gick på strandkanten talat om flera personer. En hette Anna Svärd, en annan Gösta Berling, och tösen från Stormyrtorpet tyckte han lät rart på något vis. Men då han inte kände till dessa personer, så ilade han vidare med tanke på att kanske finna Jerusalem, ty lärarinnan hade även talat om en sådan plats, och älven tänkte, att han skulle väl finna den någonstans på levnadens krokiga stig.

Men efter den långa resan började han nu bli en smula trött,

så trött att han längtade få vila sig aldrig så litet. Och han hade inte mer än tänkt den tanken ut, så var han framme hos den yppiga skönheten Vänern, som öppnade sin famn och bjöd honom välkommen i himmelsblå sovgemaket. Och en sådan inbjudan lät han inte ske två gånger, ty visserligen var han oerfaren i litterära ting, men fruntimmer förstod han sig på gladeligen. Och innan han somnade i de böljande bolstrarna, sjöng han en så fager visa utan ord. Den var lätt som sommarvinden och stark som höststormen, men ingen har sedan dess funnit den hur mycket man än sökt. Ty vinden tog den med sig långt bort och ingen vet som bekant varifrån den kommer eller var den går.

gestalter, och citerade store mäns ord om lyckans förgänglighet. Detta blev upptakten till Lisas omhändertagande av Rabarber. I stället för Rabarber och Greta såg man nu samme Rabarber och Lisa ströva omkring bland Professorsstadens blommande trädgårdar. Ibland kom de två också till mig. Det hände, att dörrklockan ringde två signaler kl. 12 på natten, och jag fick bråttom att öppna, innan värdinnan vaknade. Sedan satt vi i en ring under tysta nattimmar och odlade vår melankoli. Utanför stod stjärnorna silverblanka på den mörkblå himlen och näktergalarna drillade som aldrig förr.

Greta var tacksam för att Lisa tog hand om Rabarber. Själv undvek hon honom och såg oändligt skuldmedveten ut. Ibland kunde det uppstå komplikationer, som den gången Lisa och jag tagit Rabarber med oss till Håkanssonskonditori. Vi hade slagit oss ned i ett trivsamt hörn, Rabarber med ryggen mot dörren och Lisa och jag mitt emot i soffan vid väggen. Vi njöt av det ångande, nybryggda téet och allt var ganska gott. Då fick Lisa och jag på en gång se Greta med herrsällskap komma in genom dörren. Lisa började rulla vilt med ögonen. Greta hade upptäckt oss och stod ett ögonblick förvirrad och stirrade på Lisas ögon. Sedan kryssade hon hastigt in i ett hörn så långt från oss som möjligt. Rabarber hade gjort ett avbrott i något, han sade, och såg förbryllad på oss. Hade vi betett oss underligt? Nå, det var väl ett misstag. Han fortsatte att breda marmelad på sin rostade brödskiva.

Emellertid bröt vi upp snabbare än vi tänkt den gången. Jag sade farväl till Lisa och hennes skyddsling vid domkyrkan och gick ensam hem i skymningen.

Våren blev så småningom till sommar, och terminen var slut. Det var med ett visst vemod man lämnade Lund. De sista dagarna gick vi omkring och sade farväl till gamla, kända platser. När jag äntligen var färdig att resa, hade man kommit ett stycke in i juni. Det var en strålande vacker dag med bländande solsken. Jag stod på tågets plattform och spejade. Någon skulle väl ändå finnas kvar att vinka åt mig?

Jo, där dök det upp två gestalter: Rabarbers stora och Lisas lilla. De log mot solen och skämtade om småsaker. Lisa förmanade mig enträget, att inte glömma någon av mina sju reseffekter, när jag bytte tåg i Kävlinge. Så kom stinsen, och tåget rullade ut från perrongen. Rabarber och Lisa stod kvar och vinkade. De såg bra ut tillsammans. Jag kom på mig med en undran, om Lisa fortfarande tänkte på folkskolläraren i Småland.

Hur gamla vi var? Snälla du, vi var tjugo och mycket världskloka . . .

Britander.

De lungsjnkas Riksförbund..

(Forts. fr. sid. 8.)

sjukdomen kanske först upptäcktes, då patienten söker läkare för sterilitet.

Behandlingen av kvinnlig genitaltuberkulos består antingen i en allmän antituberkulös behandling ev. kombinerad med röntgenbehandling eller också är densamma kirurgisk och består i avlägsnandet av äggledarna och ev. även av livmodern.

Även om dessa olika former av urogenitaltuberkulos behandlas kirurgiskt, så avlägsnas i regel därvid ej vid operationen all den tuberkulöst förändrade vävnaden inom organsystemet. I syfte att underlätta för kroppen att läka ut tuberkulosen, så att patienterna på nytt kunna bli friska och arbetsföra, böra dessa patienter efter operationen få en långvarig, stärkande, hygienisk, dietisk behandling i stil med den, som våra patienter med lungtuberkulos få å sanatorierna. Det klientel, som är ekonomiskt välsituerat kan ofta få detta i sina hem. En undersökning av den ekonomiska standarden på 163 patienter, som vårdas å lasaretten i Västernorrlands län under åren 1939 t. o. m. 1943 för urogenitaltuberkulos visar emellertid att den ekonomiska standarden ej är hög i dessa fall, åtminstone ej i det länet. Vilket framgår av följande tabell.

Betalningsförhållandena för 163 patienter med urogenitaltuberkulos från Västernorrlands län.

Legosängsavgiften utgör å allmän sal kronor 1:50.

Legosängsavgiften erlagd av:

Patienten själv (resp. målsman)	59 fall dvs 36 %
Patienten själv (nedsättning beviljad) 10	„
Sjukkassa	22 „
Bolag (pat. har fri läkarvård)	18 „
Militärpatienter (Rfa etc.)	10 „
Frisäng	2 „
Barnavårdsnämnd	1 „
Fattigvård	41 „ dvs 25 %

Trots att legosängsavgiften blott är 1:50 om dagen på allmän sal kunde 25 % av patienterna ej erlagga densamma utan fingo anlita fattigvården. Vi kunna utgå från att dessa 25 % och sannolikt många fler av dem, i sina hem ej kunna erhålla den diet och den omvårdnad, som är önskvärd.

På grund av den platsbrist, som råder å våra lungsanatorier och kustsanatorier, vilka äro avsedda för vård av patienter med lungtuberkulos resp. bentuberkulos, kunna patienter, som lida enbart av urogenitaltuberkulos i regel ej räkna med att få vårdas å dem.

På de flesta ställen i vårt land finnas inga vårdanstalter, där de kunna få den eftervård, de så väl behöva efter operationen. Våra lasarett äro nämligen så belastade, att vi ej kunna räkna med, att dessa patienter skola kunna ligga kvar där under någon längre tid.

Svenska Nationalföreningen mot tuberkulos har emellertid även i denna fråga tagit ett initiativ i det densamma tillsatt en kommitté för att utreda hur denna eftervård lämpligen bör ordnas. Det är därför troligt att denna frågan snart blir löst. Emellertid räcker det ej med några månaders eftervård för att dessa patienter skulle kunna läka ut sin tuberkulos inom urogenitalapparaten, det tar ofta år ja, ibland årtionden i anspråk, under vilken tid dessa patienter ofta äro i mer eller mindre grad invalidiserade. Så ha vi vidare en stor grupp av dem, som ej lyckas läka ut sin tuberkulos. *För alla dem gälla i stort sett samma problem som för patienter med lungtuberkulos, varför det skulle vara till stort gagn för dem om även de vore medlemmar av ett Riksförbund, som bevakade deras intressen och förde deras talan.*

— ★ —

Social-medicinskt . . .

(Forts. fr. sid. 9.)

även skall komma att karakterisera de vanlottade samhällsskiktens livsföring. Det försöksdistrikt, där undersökningarna föreslagits att ske, har jag kallat "socialstaden".

Detta begrepp har — inte minst bland myndigheter och institutioner m. fl. organ — missuppfattats på ett lika besynnerligt som fatalt sätt. Ehuru ingenting kan vara mig mera främmande än att sammanfösa gamla, invalida och av andra orsaker mindre arbetsföra eller arbetsoförmögna till särskilda kolonier e. d., därför att jag anser att sociala försök skola utföras under fullständigt normala samhällsförhållanden och att all anhopning av kroppsligt eller själsligt eände är vederstygglig, har på många håll påståtts, att "socialstaden" är ett nytt slags arbetsinrättning, där trötta gamlingar eller på ett eller annat sätt defekta personer tvingas arbeta, tills de stupa. Som redan nyss sagts är en dylik tanke mig vederstygglig. Påståendet är därför barockt. I själva verket skulle jag, under förutsättning, att den av vedersakare skisserade vrångbilden vore sann, vara den första ingenjör i världen, som systematiskt och metodiskt efter långvariga, mödosamma förarbeten skulle försöka övertyga mina uppdragsgivare om nödvändigheten av att skapa ett maskineri, som är dyrbarare och vida sämre än det, som redan finns. Någon sådan ingenjör torde ej vara känd. Tvärtom utgå givetvis alla ingenjörer, som vilja framlägga nya konstruktioner, från att det nya skall vara bättre än vad som finns."

kvalitetsskor.

Från förbundsarbetet

(Forts. fr. sid 6.)

ÅRSMÖTE I JÖNKÖPINGS-LÄNETS CENTRAL-ORGANISATION

Jönköpings läns lungsjukas Centralorganisation har hållit årsmöte i Jönköping med deltagande av representanter för samtliga patient- och konvalescentföreningar inom länet. Sedan mötesfunktionärer valts och verksamhets- och revisionsberättelserna föredragits beviljades styrelsen ansvarsfrihet för den gångna tidens förvaltning. Till styrelse för kommande verksamhetsår valdes: Josef Svensson, Jönköping, ordf. och kassör, Hugo Staaf och Elsa Pettersson, Jönköping, Erik Karlsson, Värnamo, Stig Sandberg, Eksjö och Malte Bergman, Hässleby. Att representera centralorganisationen vid riksförbundsmötet valdes Josef Svensson.

Den av centralorganisationen bedrivna julinsamlingen hade lämnat ett resultat av 22 553 kr., vilket må anses som gott. Frågan om tillsättandet av en ombudsman för Småland, Blekinge och Halland bordlades i avvaktan på vidare utredning. Styrelsen fick i uppdrag att arbeta för — med förbundets bistånd — åtgärders vidtagande för att inlemma jubileumssanatoriernas insamlingar i centralorganisationernas, allt för vinnande av större jämnhet och rättvisa vid medlens fördelning.

OMVAL I KRONOBERGS LÄNSFÖRENING

Kronobergs läns Konvalescentförening har hållit sitt årsmöte i Folkets Hus i Växjö. Ur verksamhetsberättelsen framgick att föreningen varit representerad både vid förbundsmötet och vid Bommersviks-kursen. Julinsamlingen som ordnats gemensamt med Patientföreningen vid Lugnet, lämnade ett mycket gott resultat. Dessutom har föreningen haft glädjen att mottaga anslag till sin verksamhet från olika kommuner, såsom Växjö stad (300 kr.), Ljungby stad (200), Hälleberga (100), Nottebäck-Granhult och Lenhovda (50 kr. vardera).

Vid en konferens i Jönköping hade frågan om tillsättande av en ombudsman för Småland, Blekinge och Halland varit uppe till behandling. Därvid hade ett arbetsutskott tillsatts för att föra frågan vidare. Mötet utalade nu som sin mening att en sådan ombudsman borde tillsättas och Stig Karlsson, Lenhovda, fick i uppdrag att i arbetsutskottet, varav han är medlem, framföra mötets mening.

Styrelsevalet resulterade i omval över hela linjen och styrelsen består sålunda av Gustaf Björkander, ordf., Majken Fransson, Linneryd, v. ordf., Ingvar Hansson, Lessebo, kassör, Stig Karlsson, Lenhovda, sekr., Hugo Israelsson, Emmaboda, v. sekr. samt Eva Björn, Norrhult och Göte Gustafsson, Gemla.

Efter valen följde ett föredrag av assistenten vid länsarbetsnämnden i Växjö, hr Egon Blomqvist, vilken talade över ämnet: den lungsjukes återinpassande i samhällslivet. Talaren framhöll att när man löst frågorna om arbetsterapi, yrkesskolesanatorier och yrkesutbildning under konvalescenttiden på ett tillfredsställande sätt skulle också en arbetsberedning för de lungsjuka kunna ge helt andra resultat än vad nu är fallet. Som avslutning på mötet fick man lyssna till utmärkt sång och musik av Britt Gustavsson, Växjö.

De Lungsjukas Riksförbund

Kocksgatan 15, Stockholm.

Tel. växel: 41 39 99 och 44 40 40.

Ombudsman Frithiofs bost. tel. 51 26 95.

Red. Gillbergs bost. tel. 27 05 94.

Kassör Hillers bost. tel. 49 60 96.

Konvalescentföreningar

Anslutna till De Lungsjukas Riksförbund.

BLEKINGE LÄN: Konvalescentföreningen för TBC-lungsjuka i Blekinge Län, Box 95, Kralskrona. Ordf. Helge Svensson, Jämjöslätt. Korresp. Gösta Hansson, Ingenjörsgatan 17, Karlskrona.

BOLLNÄS: Västra Hälsinglands Konvalescentförening. Ordf. V. Brolin, sekr. Birg. Andersson, Fack 34 (för bägge) Bollnäs.

BORÄS: SÄLKO Södra Älvsborgs läns konvalescentförening, Postfack 216, Borås.

ESKILSTUNA: ELKÄ (Eskilstuna Lungkonvalescenter). Ordf. J. A. Åkerlund, Karlavägen 44, Eskilstuna. Tel. 348 36. Föreningens postgiro 28 49 47.

ESLÖV: Konvalescentföreningen för TBC-lungsjuka i Eslöv med omnejd, Box 107, Eslöv. Ordf. Thure Olsson, Eslöv.

FALUN: De Lungsjukas Konvalescentförening i Kopparbergs län, Box 21, Falun. Ordf. Knut B. Gren, Falun, sekr. Karl Jonsson, Rättvik.

GÄVLE: Gävle Konvalescentförening. Sekr. Alf Arusell, Brynäs. 35, Gävle.

GÖTEBORG: Göteborgs Lungsjukas Centralförening, adr. Hertzia (tel. 11 96 02). Exp.-tid: 10—13 och 15—17, lörd. 10—14.

HALLANDS LÄN: Hallands Lungsjukas Centralförening, ordf. och korresp. Åke Andersson, Postfack 12, Varberg. Tel. 1844. Kassör: Per Carlsson, Hemgårdsvägen 3, Halmstad. Postgiro 27 34 44.

Sektioner: Södra Hallands sektion: Ordf. Per Carlsson, Hemgårdsvägen 3, Halmstad.

Mellersta Hallands sektion: Ordf. Holger Nord, Box 63, Falkenberg.

Varberg m. omnejd: Ordf. John Höög, Fack 12, Varberg, postgiro 27 69 62.

Norra Hallands sektion: Ordf. Nils Kristensson, Kullavik.

HOFORS: Hofors Konvalescentförening. Ordf. Eric Berglöf, Box 800, Hofors I, sekr. Helge Sundström, Box 471, Hofors I.

HÄLSINGBORG: De Lungsjukas Konvalescentförening, Trädgårdsgat. 19, Hälsingborg.

HÄRNÖSAND: Ängermanlands Lungsjukas Konvalescentförening. Ordf. Yngve Mattsson, Skeppsbron 1, tel. 2337. Postgiro 26 29 24.

HÖGANÄS: De Lungsjukas Konvalescentförening, Höganäs. Ordf. Nils Axén, Kullagatan 20, sekr. Robert Dahlström, Strandgatan 31 B, Höganäs.

JÖNKÖPINGS LÄN: Jönköpings läns lungsjukas Centralorganisation. Ordf. Gustav Larsson, Sekr. Hugo Staaf.

Sektioner: Jönköping: Jönköpingsortens Konvalescentfören. för TBC-sjuka. Ordf. Hugo Staaf, Stadsgården 3. Kassör: Josef Svensson, Gröna gatan 22 B. Tel. 3766. Postgiro 27 78 70.

Värnamo: Värnamoortens Konvalescentförening för tbc-sjuka. Ordf.: Erik Carlsson, Box 58, Bor.

KALIX: Kalixbygdens Konvalescentfören. Ordf. Karl Jönsson, Box 289, Kalix.

KALMAR LÄN: Kalmar läns Centralorganisation. Ordf. och korr.: Carl Hell-

ström, Ståthållaregat. 13, Kalmar. Kassör: Ivar Axelsson, Sanatoriet, Målilla Kyrkby.

Sektioner: Kalmar Konvalescentförening. Ordf. o. korr. Sigfrid Celander, Bondegat. 3, Kalmar. Tel. 2641.

Nybro: Nybro Konvalescentförening för lungsjuka. Ordf. och korresp. Arne Williamsson, Långgatan 13. Tel. 616, Nybro.

Västervik: Västerviks Konvalescentförening för tbc-sjuka. Ordf. Harry Druid, kassör och sekr. Ingvald Axelsson, Ö. Kyrkogatan 49, Västervik.

KARLSKOGA: Konvalescentföreningen för lungsjuka inom Karlskoga med omnejd. Ordf. Bertil Krona, Riksbyggen nr 2, Aggerud, Karlskoga.

KIRUNA: Kiruna Konvalescentförening. Ordf.: Slöjdlärare Alfred Lundström, Matojärvigat. 18, Kiruna.

KRAMFORS: Kramfors Konvalescentförening (förening för lungsjuka i Kramfors med omnejd). Ordf. Olle Lindström, FRÄNÖ. Sekr. Gerhard Olsson, Box 40, ÖSTBYDAL.

KRISTIANSTADS LÄN: De Lungsjukas Förening i Kristianstads Län. Ordf. Martin Persson, Box 932, Hässleholm. Sekr. Elisab. Borg, Osby.

KRONOBERGS LÄN: Kronobergs läns Konvalescentförening. Ordf. Gustav Björkander, Sanatoriet, Lugnet, tel. Växjö 2188, sekr. Stig Karlsson, Möcklehult, Lenhovda. Postgiro 28 57 82.

LANDSKRONA: Understödsföreningen för lung-tbc-sjuka i Landskrona stad. Expedition Fiskaregränden 31. Postfack 113. Exp.-tid. månd. och torsd. 19—20.

LULEÅ: Luleå Konvalescentförening ("Konscento"). Ordf. Göte Landström, Södra Strandgatan 27—29, Luleå. Tel. 2361. Lokal: ABF.

LUND: Konvalescentföreningen för TBC-lungsjuka i Lunds stad. Ordf. Folke Thörnberg, Exp. L:a Fiskaregat. 4 (tel. 4990). Expeditionstid: 12—14.

LYCKSELE: Konvalescentföreningen Bången. Ordf. Arne Johansson, Vägsele.

MALMBERGET: Malmbergets Konvalescentförening (Malkova). Ordf. Sixten Andersson, Österlånggatan 50.

MALMÖ: Understödsförening för Lung-tbc-sjuka i Malmö stad. Almbäcksgatan 2 B, Malmö.

MALMÖHUS LÄN: Malmöhus Läns Lungsjukas Centralorganisation, Kamrergat. 3, Malmö.

MEDELPAD: Medelpads Lungsjukas Konvalescentförening. Skolhusallén 23, Sundsvall. Ordf. Fredr. Ångman, sekr. Sixten Lindeskär, Exp. hålles öppen onsd. och lörd. 12—14. Tel. 569 15.

NORRBOTTENS LÄN: Norrbottens Lungsjukas Centralförening. Ordf. Widar Östling, Bergnäset, Luleå. Tel. 4308.

NORRFJÄRDEN: Norrfjärdens Lungsjukas Förening. Ordf. Rudolf Persson, Sjulsmark, kassör Gustaf Ohman, Norrfjärdens.

PITEÅ: De Lungsjukas Konvalescentförening. Ordf. och korresp. Gerhard Karlsson, Box 723, Piteå. Tel. 1730.

RÅNEÅ: Råneåbygdens Konvalescentförening. Ordf. och korresp. Josef Sjöberg, S:a Orrbyn, Niemisel. Tel. 13.

SANDVIKEN: Sandvikens Konvalescentfören. Ordf. Ivar Persson, Västabyg. 10, Sandviken.

SKARABORGS LÄN: Skaraborgs läns Konvalescentförening. Ordf. Lennart Åberg, Postfack 16, Skövde.

SKELLEFTEÅ: Norra Västerbottens Konvalescentförening. Ordf. Bertil Eriksson, Varvsgat. 5, Skellefteå.

STOCKHOLM: Föreningen för lungsjuka i Stockholm (FLIS). Bondegatan 58, Stockholm. Ordf. Hugo Karlquist, kassör Per Johansson. Expedition Bondegatan 58 hålles öppen vardagar 9—16, lördagar 9—13, torsdagar även 19—21. Tel. 40 65 71. Postgiro 15 99 30.

STOCKHOLMS LÄN: Stockholms Läns Lungsjukas Konvalescentförening. Postbox 42, Sundbyberg. Postgiro 28 89 42. Ordf. Adr. Carlsson, Barkarby.

Sektioner: Sundbyberg, Solna o. Spånga: Lenn. Malmqvist, Järvagatan 17, Hagalund.

Sigtunaorten o. Knivsta: Rickard Pettersson, Löfstaholm, Knivsta.

Huddinge: Hedley Norell, Snäckväg. 8, Stuvsta. Tel. 57 18 59.

Södertälje: Hilbert Svensson, Dalgatan 21 A.

SÖDERHAMN: Söderhamns Konvalescentförening. Ordf. Karl Berglund, Åsbäcksgatan 12, Söderhamn.

UMEÅ: Konvalescentföreningen Lövsta, Umeå. Ordf. Harald Holm, Box 1836, Holmsund.

UPSALA LÄN: Upsala läns konvalescentförening. Ordf. Sven Lindberg, Svarthamn 27, Skutskär. Tel. Harnäs 165. Kassör Frkn Ulla Karlsson, Skolgatan 63 B, Upsala. Tel. 341 07.

Sektioner: Skutskär m. o.: Ordf. Svea Lindberg, Skutskär;

Tierp m. o.: Ordf. Petrus Eriksson, Box 201, Tierp, tel. 137;

Söderfors m. o.: Ordf. Folke Axelsson, Östermalm, Söderfors;

Enköping m. o.: Ordf. frkn Märta Eriksson, Enköpingsnäs, Enköping.

Örbyhus m. o.: Ordf. Arne Karlsson, Box 2137, Tierp;

Uppsala m. o.: Ordf. Gunnar Andersson, Skolgat. 8, Uppsala, tel. 355 07.

VÄNERSBORG: Norra Älvsborgs Konvalescentförening. Ordf. Thor Tibblin, Nygat. 13, Vänersborg.

VÄSTERBOTTENS LÄN: Västerbottens Lungsjukas Centralförening. Ordf. Harald Holm, Box 1836, Holmsund.

VÄSTERNORRLANDS LÄN: Västernorrlands Lungsjukas Centralförening. T. f. ordf. Yngve Mattsson, Skeppsbron 1, Härnösand, t. f. sekr. Nils Thelin, Fagerdalsgatan 3, Sundsvall.

VÄSTMANLANDS LÄN: Föreningen för lungsjuka i Västmanland (F. L. I. V.). Ordf. Gunnar Pettersson, Vasagatan 41 A, Västerås, tel. 332 41.

Sektionen i Köping: Ordf. Alvar Rosen, Viktoriat. 6 B, tel. 891. Postgiro 28 14 60.

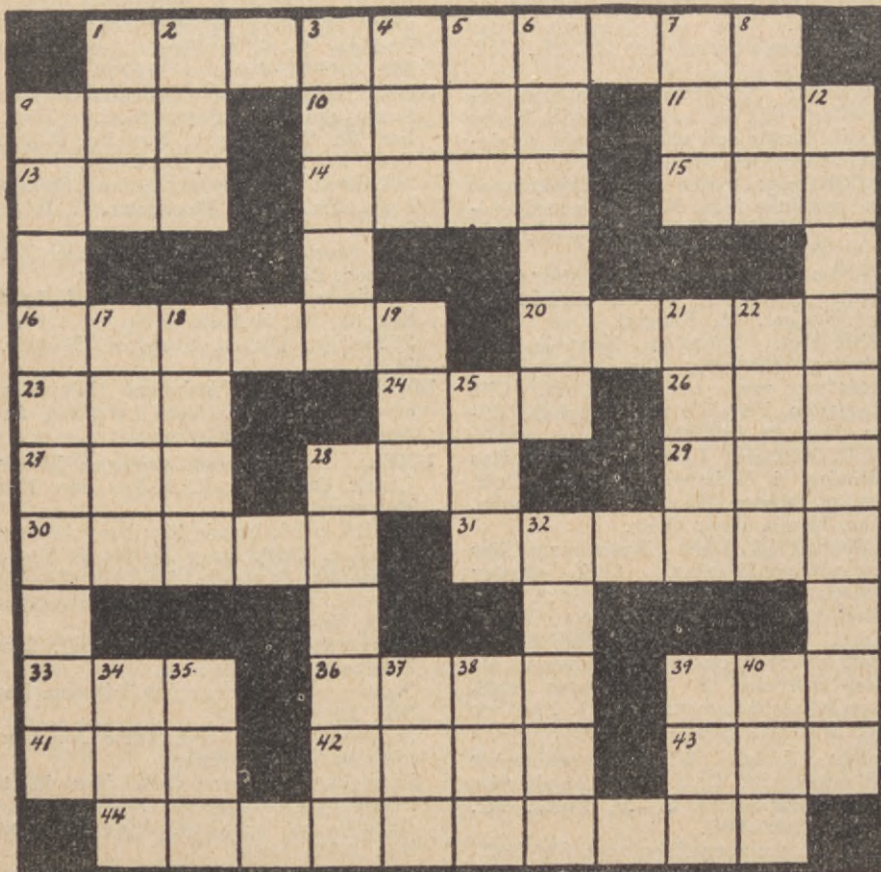
ÖREBRO LÄN: Örebro Läns Patientförening. Postfack 9229, Örebro. Ordf. Alfred Lindahl.

ÖRNSKÖLDSVIK: Norra Ängermanlands Konvalescentförening (förening för lungsjuka i Örnsköldsvik med omnejd). Ordf. Kjell Berglund, Box 59, Höglandssjön. Tel. Ö-vik 2413. Sekr. Nils Vestman, Sundåsen, tel. Ö-vik 5089.

ÖSTERGÖTLANDS LÄN: De Lungsjukas Förening i Östergötland, Box 101, Linköping, tel. 4440. Ordf. Thure Nilsson, kassör Fritz Emelson.

ÖSTERSUND: Jämtlands Läns Konvalescentförening. Ordf. Bror-Evert Norman, Regementsgatan 61, Östersund; kassör Gunnar Lögberg, Gröngatan 38, Östersund.

KORSORD NR 5

VÅGRÄTA ORD.

1. En som vet vad trappskura vill säga. (10)
9. Ser ut som en spole. (3)
10. Illaluktande läckerhet. (4)
11. Nancys första man. (3)
13. Man kan lita på kungens. (3)
14. "Ej irrar härnere en själ, som ej välver fröjdernas skimrande hjul runtom en axel av —." (4)
(B. E. Malmström)
15. Är den hemkäre inte så ofta. (3)
16. "Du som är ung och frisk . . ." (6)
20. Brukar en fartygeldare vara till hälften. (5)
23. Häktad person har just inga möjligheter att — sig. (3)
24. Sticker fram i epigram. (3)
26. Blir Göring när han hör ordet objektivitet. (3)
27. Stukad tumme. (3)
28. Det ser svart ut, när man inte har ett rött. (3)
29. Den swingpjattan, han är då för —! (3)
30. Det är postens sak att hålla. (5)

31. Något som Tutanchamon inte förunnades. (6)
33. Ett damoklessvärd i gruvans värld. (3)
36. Häst eller människa. (4)
39. Upptagning genom neddopning. (3)
41. "Med vilken vi bege oss ut på en roddtur i den stilla och vackra aftonen, kanske beströdd av Lunas silverstrålar." (3)
(Ada A:son Susegård)
42. Luna var det ja. (4)
43. En from början. (3)
44. Mellan Scylla och Charybdis. (10)

LODRÄTA ORD.

1. Röda armén. (3)
2. Nej tack, herr djävul, jag äter inte —, sa bonden när sotarn bjöd honom en cigarr. (3)
3. Har man träben, är man kvitt den knölen. (5)
4. Tillstånd. (3)
5. Hälften av hundra. (3)
6. Där finns allting. (6)
7. Har i korsord en rangplats vid sidan av gnu och åda. (3)

8. Är ljusstrålens väg genom rymden. (3)
9. En som brukar viska i sitt arbete. (10)
12. "En mikrosom som släpper tag där-
oppe." (10) (Alfred Vestlund)
17. Han måste tänka på rytmen. (4)
18. Är "Glada änkan" sen hon blivit "Gula änkan". (4)
19. Kanske på maten. (3)
21. Ståndrätt på gatan. (4)
22. Halvhög svensk vegetation. (4)
25. Utan — intet bröd. (3)
28. För många år sedan fanns i Uppsala en student vid namn Hjort, som länge gick omkring i ett par hemvävda storrutiga byxor. Han fick heta "Hjort i byxorna". (6)
32. Inte en kopek! (5)
34. Proverb har en. (3)
35. Bokens stimulans. (3)
37. Kan bli manshög. (3)
38. Behöver svenska språket, anser nog prof. Wellander. (3)
39. När nattvakten sover. (3)
40. Vem gömmer sig i Dover? (3)

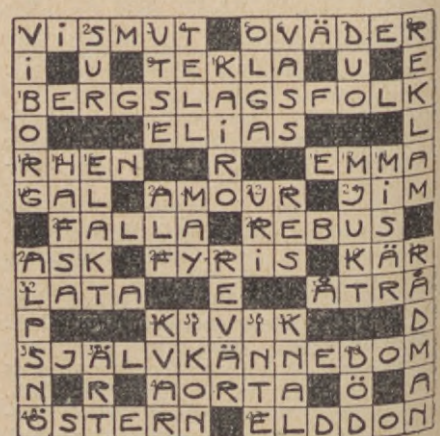
Lösningar

till korsord nr 5 skall vara red. tillhande före den 15 juni. Två pris, om resp. 10 och 5 kronor utdelas.

På förekommen anledning påpekas att varje tävlingskuvert får innehålla endast en lösning liksom att varje tävlingsdeltagare givetvis icke äger rätt att insända mer än ett tävlingskuvert.

OB! Tävlingskuvert måste ovillkorligen vara märkt "Korsord nr 5"! Lösningar som insänts utan att detta villkor uppfyllts riskera att ej få vara med i tävlingen.

LÖSNING TILL KORSORDET I NR 3.

Antingen måste korsordet i nr 3 varit osedvanligt lätt — därpå tyder f. ö. antalet lösningar, som vida överstigit det vanliga — eller också ha lösarnas skicklighet

Schackspalten

Red av E. Lundin

Aljechin död

Världsmästaren Alexander Aljechin har avlidit i Lissabon i en ålder av 54 år. Han erövrade titeln vid match mot Capablanca i Buenos Aires 1928, förlorade den till holländaren Euwe 1935. Två år senare återtog han världsmästerskapet, och det var en obese grad världsmästare, som gick i graven. Kort tid före sitt frånfälle mottog han en utmaning om titelmatch mot ryssen Botvinnik.

Alexander Aljechin kommer av många att hållas som den störste schackgestalten genom tiderna. När han stod på höjden av sin karriär, 1928 och några år framåt, visade han en sådan överlägsenhet över samtidens mästare, att någon jämförelse knappast finnes. Vi återge här en parti i Aljechins typiska angreppsstil. Det är spelat i en internationell turnering i Wien 1922.

DAMBONDESPEL

Aljechin	König
1. d2—d4	Sg8—f6
2. c2—c4	b7—b6

stigit hart när med kvadraten på delta-garantalet. Det befanns nämligen vid granskningen att endast två, säger och skriver två, felaktiga lösningar hittat vägen till redaktionen. Att dessutom en av de två drogs som första svar, tror Ni förstås bara är skämt, men det är ett — åtminstone för lösaren sorgligt — faktum.

Bägge "felingarna" ha dabbat sig på korsordets mittparti, den ene har stavat "20 vågrätt" AMOIR i stället för AMOUR och den andre har kallat ärevördiga Fyris-ån i "28 vågrätt" för FUIROS! Vadan detta?

Det är nu andra gången i följd som en lottgynnad lösare går miste om priset på grund av fellösning — tänk att bli dragen först av flera hundra och så ha sin lösning fel, som den ene av två felaktiga i hela bunten!

Första priset, 10:— kronor, gick nu till fröken Carin Geijer, Österåsens Sanatorium och andra pris, 5:— kronor, till polisman K. G. Larsson, Olofström. Priserna komma per post.

Med tack för diverse vänliga hälsningar önska vi lösarna och läsarna en god fortsättning och hoppas att skickligheten måtte hålla i sig.

Tävl.-red.

Ehuru Aljechin själv någon gång spekulerat med denna fortsättning är draget inte gott och tillåter vit att erövra centrum. Riktigt är 2.—e6.

3. Sb1—c3	Ic8—b7
4. Dd1—c2!	d7—d5
5. c4×d5	Sf6×d5
6. Sg1—f3!	e7—e6
7. e2—e4	Sd5×c3
8. b2×c3	Lf8—e7
9. Lf1—b5†	c7—c6
10. Lb5—d3	0—0

Bättre vore 10. — Sd7. På textdraget kan vit genast inleda ett direkt kungsangrepp mot den försvagade rockadställningen.

11. e4—e5	h7—h6
12. h2—h4!	c6—c5
13. Th1—h3	Kg8—h8
14. Lc1×h6!	f7—f5

Om g×h6 så Dd2.

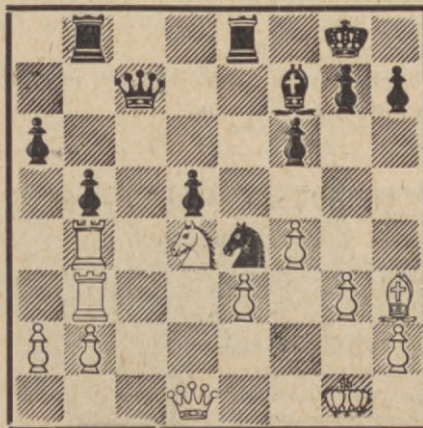
15. e5×f6	Le7×f6
16. Lh6—g5	c5×d4
17. Sf3—e5!	Sb8—c6
18. Dc2—e2!	g7—g6

På 18.— S×e5 följer matt i fyra drag.

19. Ld3×g6	Kh8—g7
20. Lg5—h6†	Kg7—g8
21. Se5×c6	Lb7×c6
22. De2×e6†	Kg8—h8
23. Lh6×f8	Dd8×f8
24. De6×c6	Uppgivet

Ett fantastiskt slutspel!

Följande ställning uppkom i ett parti mellan Aljechin och Kaufmann, spelat 1919.

I denna ställning fick vit tillfälle till en överraskande manöver.

1. a2—a4!	b5×a4
2. Sd4—e6!	

Om svart nu spelar Da7 så följer 3. T×b8, T×b8. 4. T×b8, D×b8. 5. D×d5, Sd6. 6. Dc6 och svarts ställning är hjälplös.

2. — —	Tb8×b4
3. Se6×c7	Tb4×b3
4. Sc7×e8	Tb3×b2
5. Dd1—c1!	
6. — —	a4—a3
7. Dc1—c8	T b 2—b1†
8. Se8—f6††	g7—g6
9. S16×e4	Kg8—g7

Genast avgörande vore 9. Sd7!, Kh6. 10. Df8†, Kh5. 11. Sf6 etc.

9. — —	a3—a2
10. Dc8—c3†	Kg7—h6
11. Se4—d6	

Ej 11. Sg5 för Lg8 och svart vinner.

11. — —	a2—a1D
---------	--------

Om här 11. —, Lg8 så Sf5†, och om 11. —, Le6 så 12. f5! I båda fallen med vinst för vit.

12. Sd5×f7†	Kh6—h5
13. Kg1—g2!!	

Hotar 14. Le2 matt.

13. — —	Tb1×f1
14. Kg2—h3!!	

Nu blir det klart att det ej längre finns någon räddning för svart.

14. — —	g6—g5
15. g3—g4†	Kh5—g6

16. Sf7—e5†! och matt i senast fem drag.

Lösningar. Problem nr 124: 1. Dh8. Problem nr 125: 1. Lb1. Rättelse. I problem nr 123 (marsnumret) skall bonden på c5 vara svart! Matt i två drag, 7. Ld7.

Rättelse

Professor Svedelius i Uppsala, statskunnskapare, riksbekant, var en gång borta på middag. Professorn var hedersgäst vid bordet och hade blivit placerad vid sidan av värdinnan. Till midnatten serverades gås, och när professorn skulle tacka för maten bar det sig inte bättre än att han började:

— Här har jag blivit placerad bredvid gåsen...

När han märkte att detta yttrande väckte en viss förstämning och att värdinnan märkbart mulnade fann han att situationen måste räddas och alla missförstånd avlägsnas och därför kom det efter en liten harkling:

— Ja, jag menar förstås den stekta...

*

— Ni är anklagad för att ha sagt att er chef är en åsna. Är det sant?

— Ja, sant är det nog, men jag har aldrig sagt det.

Gott och ANNAT

OMBUDSMAN.

Arne Johansson, Vägsele, är den förste av förbundet och föreningarna tillsatte distriktsombudsmannen och han har i sitt distrikt — Västerbottens län — sedan januari månad uträttat ett mycket gott arbete. Vi saluterar och önska god fortsättning.

Arbete för biskopar

Lars Petter går på sina domäner vid Vänerstranden och försöker stacka hö, berättar Strix. Det blåser våldsamt ute från Sjön och höstråna visar en omisskännlig tendens att ideligen vilja flyga från Lars Petter. Medan det hopplösa företaget att samla ihop dem pågår, kommer komminister Johansson och vill prata.

— Det ser ut att vara jobbigt det här, min käre Andersson.

Lars Petter: — Ja, då ska ja säga pastorn att detta ä ännu ett arbete för beskopar.

Komminister Johansson: — För biskopar? Hur så?

Lars Petter: — Jo då finge en la se hupass relischösa di ä.

I skolan

Ämnet som behandlas under kristendomslektionen var pilgrimsfärderna till det heliga landet. Magistern frågade:

— Nå, Johan, vad är en pilgrim?

— Jo, svarade Johan betänksamt, en pilgrim är en man.

— Asch, genmålde läraren, det där var en dålig förklaring. Se på mej jag är också en man, men är jag en pilgrim?

Johan så ett ögonblick fundersam ut, sedan kom det:

— Nej, en pilgrim är en god och from man.

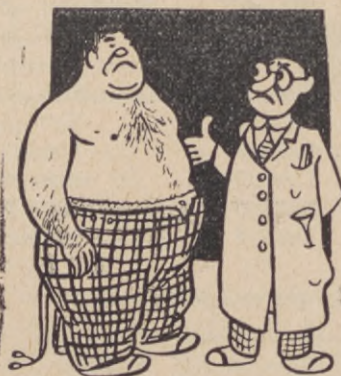
*

Middagstalare

En ung man satt blek och upprörd vid en stor middag. Vid slutet av den goda middagen knackade han med skälvande hand i sitt glas, reste sig med glaset mellan darrande fingrar och sade:

— Jag skall be att få föreslå en skål för värdinnans moder, som ännu inte är drucken.

*

Läkaren: — Ni lider av bronchitis. Det vore klokast av er att under någon tid inte lämna ert rum.

Uppkomlingen: — Vilket rum? Jag har en våning på tolv rum.

Ömt farväl

Att vinka farväl så energiskt att tåget stoppar och passagerarna börja undra om någon dragit i nödbromsen hör ju inte till vardagligheterna men inträffade häromdagen vid Hultsfreds järnvägsstation i Småland, där en ung dam på nämnt sätt stoppade morgontåget till Nässjö.

Den sköna hade följt en ung man till tåget, och avskedet måtte av någon anledning ha varit hjärtslitande, ty när tåget satte sig i rörelse, följde hon efter energiskt vinkande. För att ge ännu mer eftertryck åt sina översvallande känslor slet hon sin röda snusnäsduk från huvudet och fortsatte så förföljandet och vinkandet.

När tåget hunnit ett stycke på väg, tog föraren sin plikt likmätigt en titt bakåt och upptäckte då den svängande röda duken. I tro att det var stinsen med sin röda flagga stoppade han tåget. Konduktören kom emellertid snart underfund med att här sannolikt förelåg ett litet misstag och tåget fick fortsätta.

*

Gamla mor Fina läser i tidningen om klädlyxen bland de unga flickorna och den därav föranledda ökade brottsligheten:

— Åiamej, va ongdomen styr te för seg nu för tin. Allri ä dä annat å läsa öm än tjyveri å usselhet för klättrasera. Annat va dä i min ongdome! Då kunne e hederl' flecka försörja se redit bara på ett par oäkta onga...!

En fet man och hans fru letar sig efter mellanakten tillbaka till sina platser.

— Trampade jag er på tårna när jag gick ut? frågade den fete en herre som satt ytterst på en bänkrad.

— Ja, det gjorde ni, svarade den andre barskt och väntade en ursäkt. Den fete vände sig till sin hustru:

— Den här bänken var det, Greta, sade han.

SAXAT

Formulering:

I vår förening har under året sex medlemmar avlidit och trettiosex nyinvalts. Frid över deras minne.

(Ur en verksamhetsberättelse.)

100 intyg

vidimerade av
Notarius Publicus

bekräfta

att även svåra mjällbildningar

läkas med **SEBUSAN** på 8 dagar

Detsamma gäller huvudklåda och fett hår samt håravfall om håravfallet förorsakats av mjäll. Fråga i Eder affär. Där veta de att Sebusan svaveltinktur hjälper (kr. 3:16 o. 5:69 pr fl. inkl. skatt). — Kvisslor försvinna ofta på en enda natt med Sebusan svavelcreme (kr. 2:11 pr tub). Hos apotek, färg-handlare samt övriga affärer i branschen. SEBUSAN-FABRIKEN, Stockholm Ö.

BORÅS och SÖDRA
ÄLVSBORGS LÄN

Allt elektriskt

hos

AB LINDSTRÖM & SJÖBERG

Borås

Tel. 103 22, 100 14

Ahnviks Pappersindustri

Fabriken Svea, Bockasjögatan

Tillverkning av: Brevblock, Papeterier,
Telefonblock m. m.

Lager av: Omslagspapper, papperspåsar,
skrivpapper, bindgarn m. m.

Telefoner 164 10 - 135 44 - 122 39

BIL-SERVICE A B

BORÅS

Allt i bilbranschen.

BORÅS ELEKTRISKA AFFÄR

ÖSTERLÄNGGAT. 21

Tel. linjeväljare 109 38 - 116 68 - 201 01

Försäljer allt inom branschen

Utför allt inom branschen

Gusums Blixtlås

FABRIKSNEDERLAG

D. G. Rudholm & C:o

Tel. 119 07 & 144 07

Borås

J. A. JOHANSSONS EFTR.

Claes W. Andersson

Glasmästeri, Glassliperi & Inramn.-affär

Tel. 104 92 Lilla Brogat. 4 Tel. 104 92

BORÅS

KONFEKTIONSKOMPANIET

Källqvist & Johansson

Borås

Skyddskläder

A.-B. T. H. Lapidus

(Etabl. 1880)

BORÅS

— Ni kan väl inte säga mig på vilken
sida i lagboken kryphålen står?

*

Beviset

Den anklagade hade förts inför doma-
ren.

— Ni erkänner alltså, sade domaren,
att ni förmälda kväll trängde er in i
huset genom köksdörren. Men vad hade
ni där att göra?

— Jag trodde jag var hemma, svara-
de den anklagade.

— Jaså, gjorde ni det! Och när hu-
sets fru kom, sprang ni ut genom fönstret
och gömde er i källaren. Det går inte
riktigt ihop med er förklaring, tycker
jag.

— Jo, hr domare. Jag trodde det var
min fru!

BORÅS och SÖDRA
ÄLVSBORGS LÄN

AKTIEBOLAGET

MARKS - Borås

Manufaktur och korta varor engros

Fabrikation av sydda varor

MEKANISKA VERKSTADEN A U T O
Olofsholmsg. 16. Tel. 116 05, 124 02, 151 02

BIL- RESERVDELAR
REPARATIONER
BÄRGNINGAR

NORRBY HANDELSTRÄDGÅRD

Tel. 116 30 Borås Tel. 166 30

Har de vackraste blommorna

BORÅS och SÖDRA
ÄLVSBORGS LÄN

Aktiebolaget

Marks Jacquardväveri

Tel. 600 08 Björketorp Tel. 600 08

Tillverkar:

Möbelytger, Duchatelltäcken, Gar-
diner och Draperivaror i såväl
bomull som konstsilke

Aktiebolaget

Ludvig Anderson

KASTHALLS MATTFABRIK

KINNA

Kinna Wäveri

Bröderna Nilsson

KINNA

Kinna Yllefabrik

KINNA

A.-B. BREDIN & C:O - KINNA

Värme- och Sanitära anläggningar
utföras fackmässigt under garanti

Telefon 323

A.-B. Pettersson & Tisell

Kinnahult

BORÅS OCH SÖDRA ÄLVSBORGS LÄN

RÖR- & -SANITET, Kinna
Tel. 104 05 **Klaesson & Son** Tel. 104 05
Utför nyanläggningar, omläggningar,
reparationer och undersökningar för
vatten, ventilation och sanitet.
Anbud lämnas kostnadsfritt på begäran.
Säljer all modernaste material inom
branschen.

FOLKETS HUS CONDITORIET SKENE

Tel. 401 98

Beställningar av

Tårtor - Krokaner - Efterrätter
Servering av gott kaffe o. goda kakor

FÖR DET MODERNA HEMMET

Gör ett besök på vår utställning! Där
kommer Ni alldeles säkert att få en hel
mängd goda uppslag för Ert hems
möblering.

SKENE MÖBELAFFÄR

Telefon 401 27

AB BORÅS BILREPARATIONER BORÅS

Tel. 132 75.

Tel. 121 10.

Borås

Fabriksnederlag

DEN SVENSKA HANDLAREKÄRENS
FÖRNÄMSTA INKÖPSKÄLLA

GYNNA ANNONSÖRERNA!

Kom ihåg Edra vänner vid såväl
högtider som märkesdagar med
B L O M M O R från
ALIDEBERGS Blomsteraffär
(Inneh. Oscar Andersson)
Allégat. 7. Tel. 117 27.

Hjelms Bil AB.

BETALD ANNONSPLOTS

Bokförläggaren: — Jag har läst er Na-
poleon-biografi med stort intresse — men
har ni inte lagt in en aning för mycket
av er själv i huvudfiguren?

*

— Har du någon gång sovit i samma
rum som en människa som snarkar?
— Nej, men jag har ofta försökt.

*

Kommunalborgmästaren i Skövde har i
dagarna erhållit medalj från Skogssäll-
skapet för god skogsvård.

Gamle kriminalkonstapel Lundquist i
Skövde läser artikeln härom i Wästgöta-
korrespondenten och utbrister därefter
begrundande:

— Va medaljen å trä, tro?

FALKÖPING

A.-B. Karl G. Ottosson

Tel. Växel 749

G Ä V L E

A.-B. NORRLANDSRÖR

Värme-, Vatten-, Avlopps- och
Sanitetsanläggningar

G Ä V L E

Telefoner: 2482 — 4095

J. HEDMANS LITOGRAFISKA TRYCKERI

Eft. LISA KRUSE

Spec.: Reklam-, Emballagestryck m. m.
Box 690 A — GÄVLE 1 — Tel. 2892

G Ä V L E

Ståtlig utsikt

över staden från

KONSUMTERRASSEN

konditoriservering kl. 11—22
Gott och billigt äter Ni på

KONSUM-KONDIS

— lunchservering kl. 11—15

KONSUM ALFA

KONSUMHUSET.

GEFLE METALLGJUTERI

Sven G. Dahlqvist

Femte Tvärgat. 1 — Gävle — Tel. 4499

Utför metallgjutgods i alla rödgodsle-
geringar i styckevikter upp till 600 kg.

Lagerbussningar alltid i lager.

BEGÄR OFFERT.

G Ö T E B O R G

Birger Eriksson - JUVELERARE
Engelbrektsgat. 39 B (hörnet av Arkivg.)
Telefon 16 25 05

FÖRLOVNINGSRINGAR och VIGSEL-
RINGAR — NYSILVER.
Nya arbeten samt reparationer utföras
fort och till billigaste priser.

J Ö N K Ö P I N G

Vid behov av möbler vänd Eder
med förtroende till

HJERP & JOHANSSON

Möbeltillverkning

Tel. 1413

Tel. 1413

EKBERGS Smidesverkstad

Tel. 149 Jönköping Tel. 149

BETALD ANNONSPLOTS

JÖNKÖPING

June-Munktell Marinmotor

för fiske-, frakt- o. passagerarefartyg

AKTIEBOLAGET
JÖNKÖPINGS MOTORFABRIK

Jönköping. Telegr.-adr.: Motor
Telefoner: 197, 897

KIRUNA

Alltid färska **BAKVERK**
CONDITORI BRÄNDA TOMTEN
(PAUL LAVÉN)
— Tel. 109 —
TARTOR — EFTERRÄTTER

KÖPING

SJUKFÖRSÄKRA EDER
i Köpings stads erkända sjukkasse
Tel. 725

LIDKÖPING

MARJA DAMFRISERING
Tel. 1134 Stenportsgat. 6 Tel. 1134
REKOMMENDERAS

BETALD ANNONSPLOTS

LJUSDAL med mnejd

ABC. E. NORDKVIST
MÖBELFABRIK & AFFÄR
För all möblering
Platsens största sortering
Tel. 1223 LJUSDAL Tel. 1673

Edeforsens Kraftaktiebolag

Tel. 1182 Tel. 1182
Förstklassigt lager av: Elektrisk arma-
tur, elektriska kokapparater och stryk-
järn, elektriska kylskåp
Billiga priser! Gör förfrågningar!

Bestående fakta.

Frun: — Nå, Herman, var det en in-
brottstjuv därute?

Herman: — Ja-a-a — han är där ännu.

*

Danskt

En aeldre Kone kommer sammen med
sin lille Søn ind i Stationslokalet og gaar
hen till Billetlugen.

— Jeg vil gerne hae en Billet til Flo-
rens, siger hun til den vagthavende.

— Til Florens?!!

— Ja, Tak.

— Jamen, De kan da ikke faa nogen
Billet til Florens her. Det er ganske umul-
ligt. De maa henvende Dem i København.
— København? Kan jeg ikke engang
faa en Billet til Florens her?

— Det er helt udelukket.

— Ja, ja, da lille Florens, siger hun og
klapper Drengen ved sin Side paa Hove-
det. Saa kan du ikke komme til Svend-
borg i Dag, det er der jo ikke noget att
gøre ved.

LULEÅ med omnejd

BRUNNSBORRNINGAR

utföres av

Borrförman **H. BJURSTEN**
Box 524 - Luleå - Tel. 3191

SKELLEFTEÅ med omnejd

ERNST WAHLBERGS
SKO AFFÄR
SKODON
till bästa priser

BETALD ANNONSPLOTS

SUNDSVALL
med omnejd

Järnkonstruktioner och Smiden
för hus och fabriksbyggnader.
Andersson & Nilssons Smidesverkstad
Telefoner 4757, 4767 — SUNDSVALL

SÖDERHAMN

Efterfråga alltid

Rydéns BÄSTA BRÖD

Brödet med den verkliga rågmaken.

BETALD ANNONSPLOTS

UMEÅ med omnejd

LAPPGUBBENS LINIMENT

En god hjälp mot värk. Lagligen
skyddat. 2:75 per flaska, 2 flaskor
portofritt.

TEKNISKA FABRIKEN J A H O
U M E Å Tel. 2354

ÖRNSKÖLD SVIK
med omnejd

Ring
1096

så AVHÄMTA vi lump,
skrot, stickylle, metal-
ler, tomglas m. m.

JOHANSSONS
SKROTAFFÄR

Bostad anknjtn.

Vid Träsliperiet

J. OLSSONS SKOFABRIK
J Ä R V E D — Telefon 400 28

Försäljer i parti: SKODON, HANDSKAR
och SOCKOR av egna tillverkningar.

ÖSTERSUND

IVARSSONS Auto- El. Verkstad
Prästgatan 44 Telefon 1234

Specialaffär för allt elektriskt och för
motorfordon

LADDNINGSSSTATION

Byggmästare **JOHAN ERIKSSON**
ÖSTERSUND
Bergsgatan 45 — Telefon 2563

Utför nybyggnader och reparationer
INFORDRA OFFERT

A.-B.
Svenskt Konstsilke

Borås

BETALD ANNONSPLATS

J. BORGS VÄFVERI A.B.
KINNAHULT

TEL. 100 18 - 101 60 - 103 62

KINNA